

O TEOZOFIJI, TEOZOFIJI IN TEOZOFISKEM DRUŠTVU

TEOZOFSKO DRUŠTVO

IZVIRNI PROGRAM,
CILJI IN DEKLARACIJE, EMBLEM

teozofija v sloveniji

TEOZOFSKO DRUŠTVO -
IZVIRNI PROGRAM, CILJI IN DEKLARACIJE, EMBLEM

Izbor člankov, izvorno objavljenih na spletni strani www.teozofija.info

Prva elektronska izdaja

Izbor člankov, prevod, prelom in izdal: Anton Rozman

Slika na naslovnici: Emblem Teozofskega društva - oblikovala Erica Georgiades

Leto izdaje: Ljubljana, 2022

Publikacija je brezplačna

Avtorske pravice: © Teozofija v Sloveniji 2022

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v
Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI.ID: 102152451

ISBN: 978-961-6561-32-7 (PDF)

TEOZOFSKO DRUŠTVO

IZVIRNI PROGRAM, CILJI IN DEKLARACIJE, EMBLEM

teozofija v sloveniji

Vsebina

Stran

<i>Izvirni program teozofskega društva</i>	Helena P. Blavatsky	5
<i>Cilji in deklaracije Teozofskega društva</i>	Iz dokumentov T. D.	38
<i>Emblem Teozofskega društva</i>	Arthur M. Coon	47

Izvirni program Teozofskega društva

Helena Petrovna Blavatsky

V Adyarju se nahaja rokopis H. P. Blavatsky, ki nam prinaša temeljno izjavo avtorice v zvezi z namenom obstoja Teozofskega društva. To je članek, ki ga je pripravila kot odgovor na kritiko društva in njegovega predsednika, polkovnika H. S. Olcotta, ki sta jo izrazila vidna teozofa, Mohini M. Chatterji iz Kalkute in Arthur Gebhard iz Elberfelda, pod naslovom “Nekaj besed o Teozofski Organizaciji”.

Ker rokopis nima naslova, ga je C. Jinarajadasa naslovil: “Izvirni program Teozofskega Društva”. Prvič se je v popolni obliki pojavil šele junija 1924, ko ga je slednji odkril v arhivu in objavil v reviji *The Theosophist*.

Nekaj besed o Teozofski organizaciji

Mohini M. Chatterji in A. Gebhard

Kot dejanje teozofske dolžnosti predstavljam naslednje poglede na nekatere poteze sedanje organiziranosti Teozofskega društva tistim članom, ki so zainteresirani za napredek resnične teozofije. Iz “Pravil Teozofskega društva z razlago ciljev in načel” za leto 1885 (nazadnje objavljena različica) je razvidno, da je “celotno društvo pod posebnim skrbstvom Generalnega sveta

in Predsednika-ustanovitelja društva. Člani Generalnega sveta naj bi bili vsako leto izvoljeni na konvenciji, njihova dolžnost pa naj bi bila, svetovati Predsedniku-ustanovitelju v zvezi z vsemi vprašanji, ki jih Predsednik posreduje Generalnemu svetu”. Na str. 2 odkrijemo seznam pridruženih članov sveta, ki se, z nekaterimi spremembami, ohranja že dolga leta. Ta seznam vsebuje imena tistih, ki jih voli konvencija; drugi člani sveta so člani po funkciji. Če je izvolitev teh članov povsem enaka temu, kar je v svetu izven Teozofskega društva znano kot gentlemansko pojavljanje na seznamu, bi morala biti konvencija seznanjena z nekaterimi akti “posebnega skrbstva” nad društvom, ki ga podeljujejo pravila. Toda kot je obče znano temu ni tako. Praktično vse te člane imenuje Predsednik-ustanovitelj. Moč Generalnega sveta sega do “svetovanja Predsedniku-ustanovitelju v zvezi z vsemi vprašanji, ki ji Predsednik posreduje svetu”. Toda, ob tem je Predsedniku-ustanovitelju podeljena moč, da izdaja posebne uredbe in začasna pravila, “v imenu in s soglasjem Generalnega sveta” (Pravilo IV., str. 20). Tako je Predsedniku-ustanovitelju podeljena moč, da zastavi ime in zaupanje Generalnega sveta, ki uživa pravico “svetovati Predsedniku-ustanovitelju”, v skladu z zgoraj omenjenim pravilom. Temu lahko dodamo le še to, da pet, oziroma v izjemnih primerih le trije člani, tvorijo kvorum na sestankih Generalnega sveta, da pa je sicer teh članov sveta preko 150.

Nikjer ne obstaja takšna institucija kot je starševsko (Parent) društvo, ki bi bila na podlagi pravil pooblaščenca izdajati in odvzemati charterje (potrdila o ustanovitvi lož, nacionalnih društev, ..., op.p.), brez katerih “se ne more oblikovati in delovati nobena veja”. Če pa že obstaja starševsko društvo, je njegova ustanovitev tako skrivnostna kot je bil beneški svet treh. Tako je center moči v društvu podeljen Predsedniku, ki je oborožen še s pooblastilom tega skrivnostnega organa. (Starševsko društvo je brez besede pojasnila izginilo iz “Pravil” iz leta 1886). Prej omenjena in v Pravilu IX. (str. 20) opisana konvencija ni v nobenem smislu reprezentativen ali legalen organ, saj ni nič drugega kot le zborovanje tistih članov, ki obiščejo Adyar med božičnimi počitnicami. To zborovanje sicer ima neko vrednost, ker prispeva k

medsebojni obveščeni članov. Vendar pa ta vrednost gotovo ne narašča z grobim spreminjanjem njenega značaja. Tako ne obstaja nikakršna možnost za kakršnokoli zborovanje članov Teozofskega društva, ki bi s svojimi resolucijami obvezovalo celotno društvo. Kajti član ne podeljuje nobenega jamstva, razen tistega, ki ga vsebuje njegova prošnja. (Oblika prošnje, ki je podana v "Pravilih" (1885) zahteva le seznanitev s pravili, medtem ko tista iz leta 1886 zahteva deklariranje pripravljenosti, da se jim član prilagodi. Vendar pa ne bi veljavna Pravila prešla *ultra vires* niti ne skozi konvencijo. Sprememba v zadnjih Pravilih je morda namenjena temu, da popravi ta nelegalni postopek s strani konvencije. Vendar pa s stališča univerzalnega bratstva nikoli ne bi pričakovali takega dejanja od kateregakoli sestanka, ki sam sebe imenuje teozofski. V ilustracijo lahko povemo, da je Londonska loža povsem ignorirala pravila, ki jih je objavil glavni stan v Adyarju.

Tako je jasno, da ima Teozofsko društvo zakone, ki niso potrjeni, zakonodajno telo brez legalnosti, starševsko društvo, ki ne obstaja, in Predsednika-ustanovitelja iznad vseh pravil. Koliko je to konsistentno s teozofijo in bratstvom, je res potrebno resne obravnave. Poleg tega je vredno opozoriti na dejstvo, da je sistem centralizacije moči, ki je bil omenjen zgoraj, v nasprotju s Pravilom II. (str. 19), ki od članov pričakuje, da bodo "vladali sami, v medsebojnih odnosih in v skladu s tem načelom" (to je, Univerzalnega Bratstva). (To pravilo ni posebej omenjeno v "Pravilih" 1886, vendar pa je jasno vsebovano.) To vprašanje postane bolj jasno z deklaracijo v Pravilu XIV. (str. 24) (Pravilo 25, str. 19 - 1886), da mora Društvo "obravnavati le znanstvena in filozofska vprašanja". Zaradi tega je povsem očitno, da sta moč in položaj, ki ju "Pravila" podeljujejo Predsedniku-ustanovitelju, Generalnemu Svetu in Konvenciji, v nasprotju z duhom, ki veje iz deklariranih ciljev Društva. Ne obstaja nikakršen *raison d'être* po kakršnikoli nadzorni avtoriteti. Različne Teozofske skupine lahko le (a) pridigajo in prakticirajo Univerzalno Bratstvo, (b) študirajo staro religijo in filozofijo, ali (c) raziskujejo psihične pojave. V zvezi s temi vprašanji Teozofija uči samokulturo in ne nadzor. Društvo ostaja pri deklaraciji soglasja z njegovimi

cilji, ki jo vsak član izrazi pred vstopom. Ker mora Bratstvo težiti k temu, da ustvari stanje, v katerem bo občutek dolžnosti edina spodbuda za delovanje. Tisti med nami, ki ga uresničujemo, lahko le - in vedno bomo - priporočamo večjo enostavnost organizacije in ne obratno.

Starševsko društvo (Na argument ne vpliva dejstvo, da je Starševsko društvo zamenjal Svet Sedmih.) trenutno ne more - kar je bilo opisano zgoraj - izdati charterjev posameznim Vejam. To tudi ni nujno. Veje same skrbijo za diplome članov pri vstopanju, ne da bi kakorkoli preverjale utemeljenost.

Vstopna pristojbina, ki jo člani plačajo uradu v Adyarju je po naravi davek in zaradi tega nekonsistentna s principi Bratstva. Prav tako ne se zdi, da bi Teozofsko društvo sploh potrebovalo denar. Izdatki, za vzdrževanje osrednjega urada v Adyarju, ki hrani zapise in zbira informacije, ne morejo biti višji od zneska, ki bi ga lahko zbrali s prostovoljnimi prispevki. Izdatke za letne zборе pa bi vedno lahko pokrili tisti člani, ki zaznajo njihovo korist. Prisiljeno darilo ni bratsko; še več, če je društvo in njegovo delo tako malo cenjeno, da bi tesnejše spoznavanje članov z njegovo vsebino le-te odvrnilo od tega, da bi pomagali z denarjem do take vsote, ki jo plačajo sedaj, potem je lahko le tako, da tisti, ki se pridružijo društvu, plačajo pristojbino le zaradi napačne predstave. V tem primeru pa je bolje, da bi društvo prenehalo obstajati, kot pa da sprejema darila, ki pozneje pri darovalcih povzročijo obžalovanje. Ker Teozofsko društvo vztraja pri plačilu pristojbine enega funta preden sprejme za brata nekoga, ki prosi za to priznanje, je to razprodaja Bratstva. Več kot nekoristno je ohranjati društvo, imenujmo ga teozofsko, obenem pa ne izkazovati nikakršne vere v Teozofijo in princip Bratstva.

Zgornje vrstice so bile napisane brez vednosti, da "Pravila", ki nosijo datum 1885 niso bila zadnja. Pozneje je bilo odkrito, da obstaja še kasnejša različica pravil, datirana 1886, ki so preoblikovala starejša pravila v številnih točkah. Vendar pa je nujno preučiti prejšnja pravila, da bi dohnali osnovno načelo, ki se nadaljuje tudi skozi sedanja. Bistveno je to, da Konvencija nima moči,

da bi pripravila kakršnakoli pravila, ker je taka moč v nasprotju z duhom Teozofije in tudi zato, ker je že sama Konvencija brez legalnega obstoja. Ali obstaja v deklariranih ciljnih društva karkoli, kar bi dovoljevalo obstoj Konvencije?

Nadalje, Izvršni Svet, ki ga je ustanovila Konvencija, vsaj mislimo, da je tako, ne more imeti večje moči kot Konvencija. Vendar tako moč ima po pravilu 14., klavzula (c), str. 17 "Pravil" (1886), ki omejuje moč Konvencije na pravico, da obravnava "vsa pomembna vprašanja, ki jih predstavitva Predsednik in Izvršni Odbor". Nima pa nobene moči, da bi ju učinkovito preverjala. Tako se celotno vprašanje zreducira na to - Ali je Teozofsko društvo Bratstvo ali ne? Če je, ali je potem mogoče imeti nek center arbitrarne moči? Ohranjanje nujnosti po takem centru je le posredno poudarjanje, da ni mogoče nobeno Bratstvo, čeprav ta nujnost dejansko nikoli ni bila dokazana. Brez dvoma so pod vodstvom posameznih Mojstrov obstajala Bratstva, vendar pa v takih primerih Mojstri nikoli niso bili izvoljeni po geografskem ali kakšnem drugem principu. Naravnega vodjo ljudi so vedno prepoznali po tem, da je utelešal duh Človečnosti. Primerjati to dvojje bi bilo že skoraj bogokletno. Največji med ljudmi je vedno prvi v služenju in se obenem niti ne zaveda Služenja.

Ustavimo se, preden dokončno ne zavežemo mejnika svetovljanstva okoli vratu Teozofije. Ne pozabimo, da Teozofija ne raste med nami s silo in nadzorom, ampak s sončnim žarkom bratstva in roso samo-pozabljenja. Če ne verjamemo v Bratstvo in Resnico, se posipajmo s pepelom po glavi in zjokajmo v raševino ter ne uživajmo v škrlatu avtoritete in v slavnostnih oblačilih ponosa in svetovljanstva. Bolje bi bilo, ko imena Teozofija ne bi nikoli slišali, kot da bi bilo uporabljeno kot moto za papeško institucijo. Prepoznati moramo dejstvo, da najvišjo avtoriteto v društvu najdemo natančno tam, kjer obstoja ne-teozofska zahteva po avtoriteti. Po pravilu 12., str. 17, (1886) "nobeden od zakonov in pravil Vej ni veljaven, v kolikor ga ne potrdita Predsednik in Svet". Kakšen je pomen te moči? Ali naj to razumemo tako, da Izvršni Svet, ki zaseda v Adyarju, ve bolje od lokalnih članov,

kaj potrebuje oddaljena Veja, ki je morda ni nikoli obiskal kakšen član Sveta?

Nima več smisla zgubljeni besedi. Bilo je povedano dovolj, da bi pokazali, da organizacija, ki jo imenujejo Teozofska, kaže številne poteze, ki so resna ovira za napredek Teozofije in da navkljub temu, da je nevarnost zaznana, ne bomo poznali odgovora, ko bo prišel dan obračuna.

Nima smisla predlagati kakršenkoli določen ukrep. Kajti vsak, ki ima le kanček vere v Bratstvo in moč Resnice, ve kaj je potrebno storiti. Če pa so, po drugi strani, predhodne besede le jok v puščavi, ki ne bodo v člane Teozofskega društva priklicale nikakršnega določnega zaznavanja dolžnosti, potem noben teozofski ukrep ne more reformirati nečesa, kar ni teozofsko.

Še en razlog določa sedanji tok. Tiranija večine nad manjšino je v nasprotju z načelom Bratstva. Resnica ni odvisna od dvigovanja rok.

Edino, kar nam ostane je, da izrazimo bratsko željo, da bi vsak od naših bratov lahko čutil poln pomen odgovornosti, ki jo je prevzel v imenu Resnice in Bratstva. Spodbuja nas to, da imamo stalno v umu - najprej Teozofija in nato organizacija.

Mohini M. Chatterji za sebe in za A. Gebhard-a

Zaradi odsotnosti enega od podpisnikov omenjenih pripomb, za ta zapis odgovarja le spodaj podpisani. Da Konvencija praktično nima nobenih pooblastil je očitno iz naslednjih navedb: Po pravilu 21., klavzula (d), str. 19 (1886) (Pravilo je bilo prvič sprejeto na Konvenciji 1883/4. V objavi 1885 je to Pravilo II., str. 22.) da "morajo letno članarino dveh schillingov vsi aktivni člani društva vedno plačati vnaprej". Dobro znano je, da niso le posamezniki, ampak celo Veje odklonile plačilo te članarine. Po vsem videzu so bile take odločitve sprejete, ne da bi o tem obvestili Konvencijo. Komentar ni potreben, da bi spoznali, kaj to pomeni to za Teozofijo in Organizacijo. Ali je bolje, če se vprašamo za vzroke takšnega upora, ali pa da prepustimo prispevke odvisnosti od teozofskega čutenja članov? Vprašanje, ki bi ga morali obravnavati, ni to, ali Teozofsko društvo deluje dobro,

ampak ali je značaj tega dobrega dela tak, da bi ga lahko imenovali Teozofija. In tudi, če ne deluje duhovno narobe - ko neko določno in omejeno smer dobrega dela imenuje Božanska Modrost - pa s tem izključuje podobno delo, ki ga opravljajo druge organizacije, katerim so namenjeni očitki, ker je izraz Teozofija omejen na društvo.

23. september, 1886 - Mohini M. Chatterji

Izvirni program Teozofskega Društva

Da ne bi prihajalo do nerazumevanja, bom člane T. D. spomnila na nastanek društva v letu 1875.

Potem, ko sem bila leta 1873 poslana v Združene Države Amerike z namenom, da organiziram skupino delavcev na psihični ravni, sem dve leti pozneje, od svojega Mojstra in Učitelja prejela ukaz, da oblikujem jedro rednega društva, katerega cilji so bili v glavnem naslednji:

1. Univerzalno Bratstvo;
2. Med člani naj ne bi bilo razlikovanja v rasi, veri ali socialnem položaju, ampak bi moral biti vsak član deležen presoje in obravnavan glede na njegove zasluge;
3. Študij filozofij vzhoda - predvsem indijskih; njihova postopna predstavitve v javnosti, v različnih delih, ki naj bi tolmačila eksoterične religije v luči ezoteričnih učenj;
4. Upiranje materializmu in teološkemu dogmatizmu na vse možne načine, s predstavitvijo obstoja okultnih sil v naravi, ki niso znane znanosti, in prisotnosti psihičnih in duhovnih moči v človeku; sočasno pa poskušati razširiti obzorje spiritistov s prikazovanjem obstoja številnih drugih posrednikov, ki poleg "duhov" mrtvih nastopajo pri izvajanju pojavov. Razkrili in izognili naj bi se vraževerju; in po svojih najboljših močeh naj bi predstavili okultne sile, dobro in slabo-namerne, ki nas stalno obkrožajo in na različne načine izražajo svojo prisotnost.

Takšen je bil program v svojih osnovnih potezah. Dvema glavnima ustanoviteljema ni bilo povedano, kaj morata narediti, ali kako naj ustanovita in pospešita rast društva in zelenih rezultatov; niti nista prejela neke določne predstavitve, ki bi bila povezana z zunanjo organiziranostjo - to je bilo povsem prepuščeno njima. Ker podpisana nimam razvitih sposobnosti za takšno delo kot je tehnično oblikovanje in administriranje društva, je bilo upravljanje le-tega zaupano rokam polkovnika H. S. Olcotta, ki so ga ustanovitelji in prvi člani izvolili za dosmrtnega predsednika. Vendar pa, če ustanoviteljema ni bilo povedano to, kaj naj naredita, pa sta bila določno poučena o tem, kaj ne smeta nikoli narediti, čemu se morata izogniti in kaj društvo ne sme nikoli postati. Cerkevne organizacije, krščanske in duhovne sekte so bile predstavljene kot bodoči nasprotniki našega društva. Da bo bolj jasno:

Liberalno-krščanski član T. D. je nasprotoval študiju vzhodnih religij in dvomil, da je na voljo prostor za nastanek kakršnegakoli novega društva - prejeli smo in zanj kopirali pismo, ki je odgovorilo na njegove pomisleke in na prednostno obravnavanje krščanstva; po tem ni več zanikal primernosti nastanka društva, teozofskega združenja, kakor je bilo predlagano. Nekateri izvlečki iz tega pisma bodo jasno predstavili naravo društva, ki je bila takrat zastavljena in da smo v tistih dneh poskušali, najbolje kot smo zmogli, zgolj slediti in izvršiti namene resničnih snovalcev društva. Spoštovanemu gospodu, ki je izjavil, da je teozof in da ima pravico presojati druge ljudi, je bilo povedano:

“Take pravice nimate. Vi ste le filo-teozof, kajti nekdo, ki je dosegel popolno razumevanje naziva teozof in njegove narave, ne bo presojal nobenega človeka ali dejanja ... Trdite, da je vaša religija najvišji in dokončni korak na poti do božanske Modrosti na tem svetu in da je vnesla v arterije starega, odmirajočega sveta novo kri in življenje ter resnice, ki so bile poganom neznanne. Če bi bilo to res tako, potem bi vaša religija vnesla najvišje resnice tudi v vse socialne, javne in mednarodne odnose v krščanskem svetu. Namesto tega pa lahko vsak zazna, da vaše družbeno in privatno življenje ne temelji na splošni

moralni solidarnosti, ampak le na nenehnem medsebojnem nasprotovanju in čisto mehanskem ravnovesju individualnih moči in interesov ... Če bi bili vi teozof, potem ne bi počeli tega, kar počno tisti okoli vas, ki se pozivajo na Boga Resnice in Ljubezni, a služijo temnim Silam Moči, Pohlepa in Usode. Mi gledamo v srž vaše krščanske civilizacije in opažamo ista, stara in žalostna znamenja: realnost vaših vsakodnevnih življenj je diametralno nasprotna vašim religioznim idealom; vendar pa tega ne čutite; misel, da so zakoni, ki vladajo vašemu življenju, tako na področju politike kot socialne ekonomije v bolečem nasprotju z izvori vaše religije - vas izgleda sploh ne skrbi. Če pa so narodi zahoda tako popolnoma prepričani, da se ideal ne more nikoli udejaniti v praksi in da praksa ne bo nikoli dosegla ideal - potem se morate odločiti: ali je vaša religija nepraktična in potem ni nič drugega kot naduta utvara, ali pa, da bi sicer lahko bila praktično uporabna, vendar ste vi sami tisti, ki ne poskrbite za to, da bi njeno etiko uporabili v svojem vsakodnevem življenju ... Zato, preden vabite druge narode k "obloženi kraljevski mizi", od katere vaši gostje vstajajo bolj sestradani kot so bili prej, raje pogledjte - preden jih poskušate pripeljati na pot vašega načina razmišljanja - v krožnik, ki ga oni ponujajo vam ... Pod vladavino in ponudbo eksoteričnih ver, ki so le groteskne in mučne sence teozofskih realnosti, bo vedno obstajalo zatiranje slabotnih in revnih ter tipično medsebojno bojevanje zdravih in mogočnih ... Le ezoterična filozofija, duhovno in psihično spajanje človeka z naravo, je to, kar lahko prinese, skupaj z odkrivanjem temeljnih resnic, tako zeleno vmesno stanje med dvema skrajnostma, med človeškim Egoizmom in božanskim Altruizmom, in končno pripelje do ublažitve človeškega trpljenja ..."

(1) Ustanovitelji morajo uporabiti ves svoj vpliv, da bi se uprli kakršnikoli vrsti sebičnosti, tako da vztrajajo pri iskrenih, bratskih čustvih med člani - vsaj na zunanji; delovati morajo tako, da bi navkljub veliki raznovrstnosti vnašajo duh enosti in harmonije; da od članov pričakujejo in zahtevajo veliko medsebojno strpnost in usmiljenje za napake drugih; da spodbujajo medsebojno pomoč v raziskovanju resnic na kateremkoli področju - moralnem ali fizičnem - in celo v vsakodnevem življenju.

(2) Na najbolj silen način se morajo upreti vsemu, kar se približuje dogmatični veri in fanatizmu - verovanje v nezmotljivost Mojstrov ali celo v sam obstoj naših nevidnih Učiteljev je potrebno preveriti od samega začetka. Po drugi strani pa - ker se zahteva veliko spoštovanje do privatnih pogledov in prepričanj - je vsaka kritika vere ali prepričanja nekega drugega člana žaljenje njegovih čustev ali izražanje graje vrednega samo-potrjevanja (medsebojni prijateljski nasveti so dolžnost, pa čeprav odklonjeni) - to bo takemu članu nakopalo izključitev. Opogumljati pa je potrebno najvišji duh svobodnega raziskovanja, ki ga ne ovira nihče ali nič.

Na tak način so se prvo leto člani teozofske organizacije, ki so predstavljali vse razrede v društvu, kot tudi vsa prepričanja in verovanja - krščanske duhovnike, spiritiste, svobodomislece, mistike, masone in materialiste - sestajali in živeli v okviru teh pravil, v miru in prijateljstvu. Prišlo je le do dveh ali treh izključitev zaradi obrekovanja in opravljanja. Pravila pa so člani, kljub temu, da so bila kot poskusna še nepopolna, striktno uveljavljali in spoštovali. Prvotna vstopna pristojbina petih dolarjev je bila kmalu odpravljena kot nekonsistentna z duhom združenja, člani pa so navdušeno obljubili, da bodo podpirali Starševsko (Parent) društvo in krili stroške za raziskovalne naprave in knjige, za honorar tajniku (g. Cobb), itd., itd. To je bila Reforma št. 1. Po treh mesecih je zakladnik, g. H. Newton, bogat gospod iz New Yorka, povedal, da ni nihče nič vplačal ali pa pomagal kriti izdatke za dvorano za sestanke, pisarniške potrebščine, tiskanje, itd., tako da je moral sam nositi breme teh izdatkov. To je počel še nekaj časa, nato pa je kot zakladnik odstopil. Dolgove je moral poravnati Predsednik-ustanovitelj, polk. H. S. Olcott. Tako je ravnal celih osemnajst mesecev. Preden so ustanovitelji odšli v Indijo, je bila "pristojbina" znova vzpostavljena, vendar pa je bil zbrani denar namenjen Arya Samaju iz Aryavarte, s katerim se je združilo Teozofsko društvo. Ogromne stroške prevoza iz Amerike v Indijo je plačal Predsednik-ustanovitelj. Pa tudi tiste za namestitev v Bombay in za dva angleška delegata - sedaj njegova smrtna sovražnika - ki ju je podpiral iz svojega lastnega žepa skoraj osemnajst mesecev. Ko mu

je zmanjkalo denarja, kot tudi tajniku, je bila sprejeta resolucija, da bo vpisna pristojbina namenjena podpori delu Glavnega Stana.

Zaradi hitre rasti društva v Indiji, so se tudi Pravila in Statuti hitro dopolnjevali. Tako niso proizvod preudarnega razmišljanja ali pa kapric Predsednika-ustanovitelja, ampak rezultat letnih srečanj Generalnega Sveta. Če so jih člani Generalnega Sveta oblikovali tako, da so dali večja pooblastila Predsedniku-ustanovitelju, je to posledica njihovega popolnega zaupanja vanj in v njegovo predanost ter ljubezen do društva in sploh ne - kakor se navaja v "Nekaj besed ... - dokaz za njegovo ljubezen do moči in pooblastil." Vendar o tem več pozneje. Nikoli ni nihče trdil, da organiziranost Teozofskega društva ni zelo nepopolna. *Errare humanum est*. Toda, če je mogoče dokazati, da je Predsednik naredil to, kar je v danih okoliščinah in glede na svoje zmožnosti lahko, potem ga ne bi smel nihče, še najmanj pa nek teozof, obremeniti z grehi celotne skupnosti, kot se to počne sedaj. Društvo je, vse od ustanoviteljev do zadnjega člana, sestavljeno iz nepopolnih, smrtnih ljudi in ne bogov. To so vedno trdili tudi njegovi voditelji. "Tisti, ki misli, da je brez greha, naj prvi vrže kamen." Dolžnost vsakega člana Sveta je, da nudi nasvet in da o kakršnemkoli nekorektnem delovanju obvesti celoten organ. Eden od tožnikov je svetnik. Ker kot tak ni nikoli uporabil svoje pravice v zvezi z vprašanji, ki jih sedaj obravnava, nima izgovora, da njegovim predlogom ni nihče prisluhnil. Z javnim izjavljanjem, ko bi moral to najprej izjaviti privatno, greši zoper Pravilo XII. Zato se sedaj celoten zapis bere kot obrekovanje, ker je poln ne-teozofskih in ne-bratskih namigov, ki jih pisca gotovo nista želela predstaviti v taki luči.

To Pravilo XII. je bilo eno prvih, pa tudi med najbolj modrimi. Ker ga je Predsednik-ustanovitelj zanemarjal takrat, ko bi ga moral najbolj uveljaviti in ko je to bilo najbolj potrebno, je nadse priklical sedanjo kazen. Njegova prevelika popustljivost in nespametna neskrbnost sta privedli do sedanjih obtožb o zlorabi moči, ljubezni do oblasti, bahanja, nečimrnosti, itd., itd. Poglejmo, do kakšne mere so te obtožbe lahko opravičene.

Vidimo lahko, da je Ustanovitelj dvanajst let skoraj sam garal za interese društva in za splošno dobro - in ne za svoje lastno. Edina pritožba, ki jo je takrat lahko slišal, je bila ta, da si ne vzame časa za svoj osebni razvoj in študij. Posledice te preveč resnične zamere so sedaj takšne, da mu tisti, za katere je garal, očitajo, da ne pozna določenih hindujskih izrazov, da uporablja nek izraz, ko bi moral drugega; na primer, da je ob neki priložnosti uporabil besedo "Jivanmukta" za hindujskega chelo. Zločin je res strašen, resnično. Vemo, da hindujski "Chele" gotovo ne bodo nikoli napačno uporabili dobro znanih izrazov iz svoje religije, vendar pa - po drugi strani - kdo pa sledi Poti Jivanmukte in najvišje teozofske Etike po kraljevski cesti sebične ambicije, laži, opravljanja, nehvaležnosti in obrekovanja. Vse poti vodijo v Rim; to je očitno; in v Naravi obstajajo tudi take stvari kot so "Mahatme" - Dugpas ...

Za teozofsko stvar in resnico bi bilo precej bolj zaželeno, ko bi bile kritike, naslovljene na našega Predsednika, na splošno manj naučene in ko bi se bolj približale njegovi vse-odpuščajoči dobri naravi, njegovi resnični iskrenosti in nesebičnosti; kajti večinoma so člani nenaklonjeni temu, da bi voljno poslušali tiste, ki so kot omenjeni "rigajoči duhovni" razvili sovraštvo do Ustanoviteljev - iz neznanih vzrokov.

Zgornji nasvet je namenjen teozofoma, ki sta pravkar zasnovala svojih "Nekaj besed o Teozofski organizaciji". Da v svojih obtožbah (ki, prevedene iz njunega diplomatskega v bolj jasen jezik v precejšnji meri zglejajo bolj kot "*querelle d'allemand*") nista sama in da so omenjene obtožbe večinoma točne - odkrito priznamo. Zato mi mora biti dovoljeno, da v tem svojem odgovoru spregovorim o teozofiji in teozofih na splošno in da se ne omejim le na odgovor do izraženih obtožb. Nimam niti najmanjše želje, da bi bila osebna; pa čeprav se je v zadnjem času v društvu nabralo precej razbeljenega materiala, ki je posledica večnega trenja takšnih "sebičnih osebnosti", tako da bi bilo gotovo modro, da te iskre pravočasno pogasimo in pokažemo na njihovo pravo naravo.

Potreba in čutenje nujnosti po reformah se nista začeli s tema dvema pritožnikoma. Obstajata že več let in nikoli ni bil problem izogibanje reformam, ampak bolj pomanjkanje izbir, ki bi zadovoljila vse teozofe. Tako do današnjih dni še nismo našli tistega “modrega človeka” z vzhoda ali z zahoda, ki ne bi znal le diagnosticirati bolezni Teozofskega društva, ampak tudi ponuditi nasvet in obenem še zdravilo za ozdravitev. Lahko je napisati: “Nima smisla predlagati kakršenkoli določen ukrep (za take reforme, ki jih je izgleda veliko težje predlagati kot nanje samo namigniti), kajti vsak, ki ima le kanček vere v Bratstvo in moč Resnice, ve kaj je potrebno storiti.” - zaključita kritika. Človek morda lahko ima tako vero, vendar pa bo vseeno spregledal, kaj bi bilo potrebno storiti. Dve glavi sta več vredni kot ena sama; in če koristi odkritja katerekoli praktične reforme, ki bi jo lahko predložila naši strogi presoji, ne bi želela predstaviti, potem bi bilo to zelo ne-bratsko. No, doslej smo prejeli le zelo nepraktične predloge za reforme, pa še ti niso bili posebej opredeljeni. Ustanoviteljem in celotnemu osrednjemu društvu v Glavnem Stanu se na primer predlaga, da bi izražali svojo teozofsko naravo tako, da bi živeli kot “ptice v zraku in lilije na polju, ki ne sejejo, niti ne žanjejo, ki ne orjejo, niti ne obračajo in ne razmišljajo o naslednjem dnevu”. To je težko izvedljivo celo v Indiji, kjer človek sicer lahko hodi okoli v svojih angelskih oblačilih, vendar pa mora kljub temu plačati najemnino in davke. Drugi predlog, in nato še tretji in četrti - vsak, ki je še manj izvedljiv kot predhodni - ki so bili ponujeni in katerih neizogibna zavrnitev je končno pripeljala do kritike, ki jo sedaj obravnavamo.

Po skrbnem branju “Nekaj besed ...” bo vsak buden um zaznal, da se, ker v besedilu niso ponujeni nikakršni “določni ukrepi”, ves smisel navedenih argumentov nagiba le k enemu zaključku, da je cilj le nek logični sklep, ki je bolj hindujski kot metafizični. Izvleček navedenih trditev zato predvsem predlaga: “Uničite slabe rezultate tako, da uničite vzroke, ki so jih povzročili.” Takšen je apokaliptičen pomen pisma. Četudi so tako vzroki kot rezultati prikazani boleče in dejansko objektivno, pa jih je mogoče strniti le na ta način: ker se je pokazalo, da je društvo, takšno kot je, rezultat in

izpolnitev želja slabega Predsednika in ker je slednji rezultat “ne-teozofsko” organiziranega društva - in bolj slabega kot koristnega Generalnega Sveta - “odstranimo vse te vzroke in izginili bodo tudi ti rezultati”. To pa pomeni: društvo naj preneha obstajati. Ali je res takšna srčna želja teh dveh pravih in iskrenih teozofov?

Obtožbe - predstavljene “tistim članom, ki so zainteresirani za napredek resnične Teozofije” - in ki izgleda pomenijo: “teozofija naj se loči od društva” - lahko sedaj navedemo po vrstnem redu in na njih odgovorimo. Predstavljajo jih naslednji ugovori:

(I) V zvezi z besedilom Pravil, ki obravnava pooblastila, ki so bila podeljena Predsedniku-ustanovitelju s strani Generalnega Sveta. Ta ugovor se zdi zelo upravičen. Stavek ... Dolžnost Sveta naj bi bila “svetovati Predsedniku-ustanovitelju v zvezi z vsemi vprašanji, ki jih predsednik posreduje Generalnemu Svetu” si je mogoče dejansko razlagati tako, da bi o vprašanjih, ki jih Predsednik-ustanovitelj ne bi posredoval Svetu ... člani Sveta ne bi spregovorili. Pravila se spreminjajo, vsekakor se popravljajo in urejajo letno. Ta stavek je mogoče izločiti. Škoda do sedaj ni bila tako strašna.

(II) Ugovor pravi, da številni člani po funkciji, katerih imena najdemo na seznamu Generalnega Sveta, Konvenciji niso znani; da, po vsej verjetnosti, niso niti zainteresirani za društvo “pod posebnim skrbstvom”; za telo, ki so se mu nekoč pridružili, nato pa verjetno pozabili na njegov obstoj in se umaknili iz združenja. Uporabljen argument je zelo pameten. Zakaj ne bi uradno predstavili članom, ki bivajo ali obiskujejo Glavni Stan, neprimer-
nost takih paradnih imen? Vendar pa, v kakšnem smislu lahko takšna administrativna napaka ali neskrbnost ovira ali preprečuje “napredek resnične Teozofije”? (Poleg tega je pisec obtožb v “Nekaj besed ...” sam član Generalnega Sveta že več kot dve leti - glej Pravila 1885 - in zakaj ni spregovoril že prej?)

(III) “člane imenuje Predsednik-ustanovitelj” ... se glasi ugovor; “Generalni Svet le svetuje v zvezi z vprašanji, ki so mu posredovana” ... in “ob tem je

Predsedniku-ustanovitelju podeljena moč, da izdaja “posebne uredbe” in “začasna pravila” v imenu tega (“slamnatega”) Sveta. (Pravilo IV., str. 20). Še več, ugovarja se kvorumu petih ali celo treh članov od 150 članskega Generalnega Sveta, ki lahko, če tako presodi Predsednik, odloča o kateremkoli vprašanju, ki je življenjskega pomena, itd., itd., itd. Takšna “ne-teozofska” podelitev pooblastil, pravita M. M. Chatterji in A. Gebhard, vodi društvo v absolutizem, “tiranijo” in papeško nezmotljivost, itd., itd. Kakorkoli že imata prav, pa v principu ne bi smela spregledati absurdnosti in pretiranosti uporabljenih pridevkov; ko je, po eni strani, Predsednik obsojen za “tirska pooblastila”, “centralizacijo oblasti” in “papeško institucijo” - pa je po drugi strani prikazan kot tisti, ki iz tega “centra Absolutizma” izdaja “posebne uredbe” - ki pa jih nihče ne spoštuje, če to ne želi! “Dobro znano je,” trdi glavni pisec – “da niso le posamezniki, ampak cele Veje, odklonile plačilo te članarine ... dveh šilingov; brez kakršnihkoli posledic - kot izgleda”. Tako se zdi, da ugovor ne bi smel biti namenjen ne-obstoječi avtoriteti, ampak le ničevi in nekoristni razporeditvi moči, ki nobenemu ni mar. Politiki izdajanja “posebnih uredb”, ki ponuja tako žalostne rezultate, je res potrebno ugovarjati; vendar pa ne zato, ker temelji na težnjah po absolutizmu, ampak preprosto zato, ker postaja izredno smešna. Podpisana sem ji že pred časom ugovarjala, vendar me je k temu gnal bolj duh svetovljanskega ponosa in ne-teozofskega čutenja samo-spoštovanja, kot pa nekaj kar bi bilo podobno jogijskemu usmiljenju. Z obžalovanjem priznavam, da lahko svet posmehljivcev in ne-teozofov najde v takšni politiki gradivo za zabavo. Vendar pa je resnični čudež to, kako lahko določeni evropski teozofi, ki so pogumno branili svet in se izpostavili kakršnemukoli smešenju, ko so delovali v skladu s svojo vestjo in dolžnostjo, opredelijo za zločin nekaj, kar je v najslabšem primeru neškodljivo, pa četudi je smešno in zgolj drobna nečimrnost - želja, da bi uveljavili - ne Ustanovitelja, ampak njegovo društvo, za katerega je on pripravljen vsak dan umreti. Smešenje ene vrste si zasluži smešenje druge vrste. Zahodni teozof, ki zaradi določenih razlogov nosi dolge lase in tudi sicer kaže ekscentričnost v oblačenju, s svojimi “posebnimi uredbami” ne varčuje nič bolj kot njegov Predsednik. Le da je

slednji, ki ostaja prijazen in bratski do “posameznih teozofov in celo Vej” - ki grajajo njega in njegove “uredbe” ter zavračajo plačilo - desetkrat bolj teozofski in spoštljiv do načela bratstva, kot prvi, ki ga kleveta in naslavlja s takšnimi neusmiljenimi izrazi, namesto da bi ga opozoril na slabe učinke, ki so nastali. Na nesrečo niso tisti, ki na glas govorijo o kreposti in teozofiji, obenem tudi najboljši primer za oboje. Nekateri, če sploh kateri, poskušajo najprej odstraniti bruno iz lastnega očesa, preden povzdignejo svoj glas proti drobcu prahu v očesu svojega brata. Še več, zdi se, da je v teh časih postalo to vehementno naznanjanje in izogibanje pomoči v odstranjevanju takih drobcev prava teozofska besnost. Tako se društvo kritizira zaradi tega, ker prosi svoje dobro-stoječe teozofe (revni so že vnaprej izvzeti), da bi plačali dva šilinga in tako pomagali poravnati izdatke v Glavnem Stanu. Naznanja se, da je “ne-teozofsko”, “ne-bratsko” in da “vstopna pristojbina” enega funta ni nič drugega kot “razprodaja bratstva” . Kljub temu pa je to naše “bratstvo” na precej višjem nivoju kot v kateremkoli drugem združenju, preteklem ali sedanjem. Teozofsko društvo ni nikoli izražalo ambicioznih pretenzij, da bi v teozofiji in bratstvu zasenčilo prvotno bratstvo Jezusa in njegovih apostolov, vendar pa se zdi, da bo teozofskemu bratstvu usojeno preseči skupino apostolov v številu svojih zanikajočih Petrov, nevernih Tomažev in občasno celo Iškariotov, ki so pripravljeni svoje bratstvo prodati za manj kot 30 srebrnih šekelov) in to “Organizacijo”, saj si, razen da občasno prosi in je ob tem zavrnjeno, pomaga samo, ne da bi prosilo - tako kot se to dejansko odvija v resnični skupnosti bratov. Kakorkoli že, tako delovanje, ki se zdi tako zelo ne-teozofsko in škodljivo za novodobno kulturo, v kateri je narodom dovoljeno krasti drug drugega lastnino in pričakovati, da bodo zaradi tega čaščeni - izgleda ni ovira za božanskost in svetništvo omenjene prvotne “bratske” skupine. Naše društvo si ni nikoli želelo dvigniti nad bratstvo in etiko, ki ju je pridigal Krist, ampak le nad hlinjeno krščanstvo Cerkev - kot so nam ob nastanku ukazali naši Mojstri. In če ne delujemo slabše kot Bratstvo Evangelija in daleč bolje kot katerakoli Cerkev, ki bi takoj izključila vsakega člana, ki bi preveč odlašal s plačilom cerkvenih davkov, je res težko spregledati, zakaj bi našo “Organizacijo” izobčili lastni

člani. Vsekakor bi morala biti v teh težavnih dneh, ko je vsak nagnjen k temu, da bi v društvu odkril kakšno napako in mu le redki pomagajo, naša peresa manj ostra, saj je Predsednik-ustanovitelj pri svojem delu in garanju sam, z redkimi predanimi teozofi v Adyarju, ki so mu pri tem v pomoč.

(IV) “Nikjer ne obstaja takšna institucija kot je Starševsko društvo” - nam pravijo; “izginilo je iz Pravil in ... legalno ne obstaja” ... Društvo, ki nima charterja, ni legalno; vendar pa tudi katerikoli teozof s tem ni pridobil legalnega statusa. Ali na celem svetu obstaja en sam član, ki bi mu zakon priznaval status teozofa nasproti tožilstvu? Zakaj se potem “tožnika” imenujeta “teozofa”, če ta naziv ni nič bolj legalno priznan kot omenjeno “Starševsko društvo” ali sam Glavni Stan? To Starševsko-telo obstaja in bo obstajalo tako dolgo, dokler bo živel še zadnji moški ali ženska iz skupine Teozofov Ustanoviteljev. To telo – ki zaradi svojih moralnih značilnosti nosi ime Starševsko društvo - pomeni, da malo jedro teozofov, skozi nevihte in prepihe, ohranja izvirni program T. D., takšnega kot je bil zasnovan pod vodstvom in ukazih tistih, ki jih to jedro priznava - in jih bo, vse do svojega zadnjega diha - kot resnične snovalce gibanja, žive, Svete Mojstre in Učitelje.

(Člani T. D. vedo - tisti pa, ki ne vedo, bi pa morali vedeti - da izraz “Mahatma”, ki se ga sedaj tako pozorno analizira in se mu oporeka, ni bil, iz nekaterih skrivnostnih razlogov, za naše Mojstre v uporabi pred našim prihodom v Indijo. Leta so bili znani kot “Bratje-Adepti”, “Mojstri”, itd. Hindujci sami so bili prvi, ki so ta izraz začeli uporabljati za ta dva Učitelja. To ni kraj za neko etimološko razpravo o primernosti ali neprimernosti te kvalifikacije v zvezi s tem primerom. Kajti stanje pot-Mahatme je ena stvar, dvojni samostalnik Maha-atma (Velika Duša) pa povsem druga. Hindujci bi morali poznati vrednost uporabljenih metafizičnih sanskrtskih imen, saj so bili prvi, ki so jih uporabili za označevanje Mojstrov.)

(V) Obtožbe, da ima T. D. “zakone, ki niso potrjeni”, “zakonodajno telo brez legalnosti”, “Starševsko društvo, ki ne obstaja” in najslabše od vsega - “Predsednika iznad vseh pravil” - so zato le deloma točne. Pa tudi, če bi bile popolnoma resnične, bi bilo mogoče takšna pravila odpraviti z zamahom

peresa ali pa jih preoblikovati. Vendar pa se sedaj pojavi tisti zanimivi del ostre filipike naših Demostenov proti T. D. Po šestih straneh (od dvanajstih), ki so polne obtožb, pisec na sedmi strani priznava - da so bila (pravila) preoblikovana! - "Zgornje vrstice" nas pouči (pozneje), "so bile napisane brez vednosti, da 'Pravila', ki nosijo datum 1885 - niso bila zadnja. Pozneje je bilo odkrito, da obstoja še kasnejša različica pravil, datirana 1886, ki so preoblikovala starejša pravila v številnih točkah". Toliko bolje. - Zakaj se je potem potrebno v tem primeru spotikati ob napake v starih, če le-te ne obstajajo več? Toda tožnika tega vprašanja ne vidita v taki luči. Odločena sta delovati kot teozofska Nemesis; na noben način jima ne vzame pogum odkritje novih pravil, tako da dodajata, da "je nujno preučiti prejšnja pravila, da bi dognali osnovno načelo, ki se nadaljuje tudi skozi sedanja". To spominja na povest o "Volku in Jagnjetu". Tako je - vidite - "bistveno to, da Konvencija nima moči, da bi pripravila kakršnakoli pravila, ker je taka moč v nasprotju z duhom Teozofije ..." itd., itd. To je najbolj nenavaden argument od vseh možnih. Na takšni osnovi ni mogoče nobeno Bratstvo, nobeno združenje, nobeno društvo. Še več od tega; noben teozof, ne glede na svetost svojega sedanjega življenja, ne bi imel pravice, da bi se imel za teozofa, kajti vedno bi obstajala neka potreba, da se preveri njegovo nekdanje življenje in dožene "osnovno načelo", ki vlada naravi sedanjega človeka; stavim 10 proti 1, da bi ga spoznali kot neprimerne, da se imenuje teozof! Tak preizkus bi bil gotovo zelo neprijeten za večino tistih članov, ki jih je pridružitve k T. D. spremenila; in takšnih je večina.

Po silovitih in resnih obtožbah bi človek pričakoval tudi kaj dobrega, prijateljskega in kakšen teozofski, praktičen nasvet. Vendar ne, ne ponuja se nobenega, saj je bilo že prej omenjeno, da "nima, smisla predlagati kakršenkoli določen ukrep. Kajti vsak, ki ima le kanček vere v Bratstvo in moč Resnice, ve kaj je potrebno storiti." Očitno Predsednik-ustanovitelj nima vere v "Bratstvo" in "moč Resnice". Očitno zato, ker naj bi spregledal: (a) da je Glavni Stan ki je odprt za vse teozofe, katerekoli rase ali socialnega položaja, da v njem preživijo celo leto, ne da bi se jih posebej obremenilo - ne-bratska

Organizacija; (b) da bi moral “osrednji urad v Adyarju, ki hrani zapise in zbira informacije”, v katerem evropski in hindujski stanovalci delajo brezplačno, nekateri pa celo pomagajo z lastnim denarjem, če ga imajo - s tako prakso nadaljevati, v skladu z metodo in načeli Georgea Millerja iz Bristola; namreč, številni skrbniki in osebje uradov v Adyarju, ki jih vodi Predsednik-ustanovitelj, bi morali vsako jutro poklekniti k molitvi in prositi za košček kruha in mleko ter čakati na “čudež”; in končno (c) da vse dobro, ki ga opravi društvo, ni dobro, ampak “duhovno narobe” zato, ker “omenjeno smer dobrega delovanja imenuje (teozofija) Božanska Modrost”.

Podpisana sem vedno poskušala biti potrpežljiva teozofka in sem delovala pod vtisom, da lahko subtilna sholastika in mučni sofizem najdeta, slej ko prej, podobno kot Rosettin kamen, svoj Champollion. Najbolj budni teozofi so sedaj povabljeni, da v “Nekaj besed ...” - kar pisca ali pisec namigujeta v nejasnem in olepšanem jeziku - odkrijejo: “Dol s Teozofskim društvom, Predsednikom-ustanoviteljem in njegovim Glavnim Stanom!”

To je edina možna razlaga za obtožbe, na katere poskušam sedaj odgovoriti. Kaj pa naj bi sicer potegnili iz sledeče zmešnjave kontradiktornih trditev:

(a) Predsednik-ustanovitelj je predstavljen kot “tiran”, “potencialni absolutist”, “nagnjen k papeški moči” in “beneškemu Svetu Treh” v skoraj vsakem stavku, z besedami, ki so vse namenjene istemu učinku. V pismu pa se v isti sapi priznava, “da je Londonska Loža povsem ignorirala pravila (papeškega absolutista), ki jih je objavil Glavni Stan v Adyarju.” In kljub temu “Londonska Loža Teozofskega Društva” še vedno živi in diha, in nihče ni slišal, da bi jo kdo preklel - vsaj doslej ...

(b) Pravilo XIV. pravi, da bi moralo Društvo “obravnavati le znanstvena in filozofska vprašanja” in zato naj bi bilo “povsem očitno (?), da sta moč in položaj, ki ju ‘Pravila’ podeljujejo Predsedniku-ustanovitelju, Generalnemu Svetu in Konvenciji, v nasprotju z duhom, ki veje iz deklariranih ciljev Društva.”

V tej zvezi bi bilo mogoče dobro, če omenimo celoten odstavek v Pravilih, kjer se pojavijo te besede, da ne bi dlakocepili o možni napačni razlagi Pravil. (XIV. - Društvo mora obravnavati le znanstvena in filozofska vprašanja, in ker ima Veje v različnih delih sveta, pod različnimi oblikami vladanja, ne dopušča svojim članom kot takim, da bi se vpletali v politiko in odklanja kakršenkoli poskus, da bi karkoli storili v korist ali škodo katerikoli politični stranki ali uredbi. Kršitev tega pravila ima za posledico izključitev.) To bolj osvetljuje vprašanja, pri katerih se zdi prikladno, če pozabimo, da “znanstvena in filozofska vprašanja” niso edini deklarirani cilj društva. Zato ne pustimo, da bi nastal dvom, da je kaj več duše v osnovi obtožbe, ki naj bi bila striktno teozofska.

Ali ni povsem očitno, da so bile besede “le z znanstvenimi in filozofskimi vprašanji” umeščene kot nujno svarilo resničnim teozofom, ki bi lahko, s tem, ko se ukvarjajo s politiko v katerikoli Veji društva, škodili in uničili celotno telo - začevši z Indijo? Ali ima, ali ne, društvo preko 140 Vej, ki so razpršene po vseh štirih straneh sveta in za katere mora skrbeti? Tako kot v primeru “Mahatem” in “poti Mahatme” vlada glede aktivnega delovanja društva precejšnja zmeda - hote ali nehote, pisec ne more odločati - tudi o Teozofiji. Ni se nam potrebno spuščati v razliko med posodo, ki vsebuje neko tekočino in naravo te tekočine. “Teozofija uči samo-kulturo ... in ne nadzor”, nam pravijo. Teozofija uči medsebojno kulturo preden naj bi začeli s samo-kulturo. Enotnost je moč. Le z zbiranjem številnih teozofov istega načina mišljenja v eno ali več skupin, ki jih povezuje magnetna vez bratske enosti in sočutja, lahko dosežemo vzajemen razvoj in napredek teozofskega mišljenja. Samo-kultura je za izolirane Hatha jogije, neodvisne od kateregarkoli društva, ki se morajo izogibati druženju s človeškimi bitji; to pa je trojno destilirana sebičnost. Kajti resnični moralni napredek bo prisoten tam, kjer se “zberejo dva ali trije” v imenu Duha Resnice - Duh Teozofije bo med njimi. Govoriti, da Teozofija ne potrebuje društva - nosilca in zato centra - je enako, kot če bi trdili, da modrost stoletij, ki je zbrana v tisočerihih knjigah v British Museum, ne potrebuje ne zgradbe, ne del, v katerih jo

najdemo. Zakaj potem ne bi svetovali britanski vladi naj zaradi njenega pomanjkanja svetovljanstva in diskriminacije uniči Museum in vse njegove nosilce Modrosti? Zakaj pa bi porabili tako velike vsote denarja, da bi plačali tako številne uradnike, ki pazijo na zaklade, še posebej, če se ti ne ravnajo v skladu z in se upirajo duhu te modrosti. Direktorji teh muzejev so, ali pa tudi ne, nepopolni ljudje; nekateri od njihovih pomočnikov pa morda niso nikoli odprli kakšnega filozofskega dela, pa so kljub temu oni tisti, ki skrbijo za knjižnico in jo ohranjajo za bodoče generacije, za kar se jim je potrebno zahvaliti. Koliko več zahvale smo zato dolžni tistim našim samo-odpovedajočim se teozofom v Adyarju, ki so posvetili svoja življenja brezplačnemu služenju v dobro človeštva!

Ugovarja se tudi diplomam in charterjem, še posebej pa “vstopni pristojbini”. Slednja naj bi bila “davek” in zato “nekonsistentna s principom bratstva” ... “prisiljeno darilo ni bratsko”, itd., itd. Zanimivo bi bilo videti, kam bi se odpeljalo društvo, če bi Predsednik-ustanovitelj preveč verno sledil nasvetom v pridigi. “Pristojbina” ob vstopu je v Evropi že odpravljena, kar je pripeljalo do tega, kar bo kmalu postalo jasno - sedaj je zato nima smisla omenjati. Sedaj naj bi sledili še “charterji” in “diplome”. Tako naj ne bi bil izdan noben dokument, ki bi skupini ali posamezniku potrjeval pridružitve k društvu. Od tu tudi popolna svoboda, da se nekdo izdaja za teozofa, ali pa, da to zanika. “Vstopna pristojbina?” Resnično, to je strašno in ne-bratsko “izsiljevanje” in “prisiljeno darilo”, v primerjavi s tistimi tisoči masonskih lož, klubov, združenj, lig in celo “Odrešitvene Armade”. Te izsilijo iz svojih članov vsako leto cela bogastva. Zadnja v imenu Jezusa duši množice ljudi in poziva na prostovoljne prispevke, ki jih spreobrnjenci plačajo, saj nobeden od “uradnikov”, ki služijo “Armadi” tega ne počne zastonj. Ali naj bi bilo dobro, ko bi naši člani sledili primeru masonov in njihovi solidarnosti v misli in delovanju ter zunanji enotnosti, ki od svojih članov prejmejo tisočkrat več, vrnejo pa veliko manj kot mi, tako duhovno kot moralno. Ta osamljeni funt, ki ga pričakujemo od vsakega novega člana, je porabljen v manj kot enem tednu - za potne stroške in dopisovanje s teozofi.

Ali pa naj to razumemo tako, da naj bi to dopisovanje s člani sedaj prepustili “samo-kulturi” in ga ukinili, čemur naj bi sledile še diplome, charterji in ostalo? Potem je resnično bolje, da Glavni Stan in Urad zapremo. A kljub temu mi dovolite preprosto vprašanje: če bi bilo potrebno odpraviti funt pristojbine in letni prispevek kot “dejanje ne-bratskega izsiljevanja”, se sprašujem, kako dolgo pa naj na te prispevke gledamo kot na “razprodajo Bratstva”?

Naj nadaljujem, obtožbe strašijo s tako globokimi trditvami, da bi potrebovali globlje razumevanje od tega našega, da bi lahko odkrili vse tisto, kar se skriva za besedami. “Ali je Teozofsko društvo Bratstvo ali ne?” Sprašuje tožitelj. “Če je, ali je potem mogoče imeti nek center arbitrarne moči? (To je prvič, odkar obstaja T. D., da je predstavljena takšna obtožba o obstoju arbitrarne moči. Ne bomo našli veliko ljudi, ki bi delili to mnenje.) Ohranjanje nujnosti po takem centru je le posredno poudarjanje, da ni mogoče nobeno Bratstvo, čeprav ta nujnost dejansko nikoli ni bila dokazana. (!?) Brez dvoma so pod vodstvom posameznih Mojstrov obstajala Bratstva ... (“so” in še obstajajo.) ... vendar pa v takih primerih Mojstri nikoli niso bili izvoljeni po geografskem ali kakšnem drugačnem principu. (?) Naravnega vodjo so ljudje vedno prepoznali po tem, da je utelešal duh človečnosti. Primerjati to dvojce bi bilo že skoraj bogokletno. Največji med ljudmi je vedno prvi v služenju in se obenem niti ne zaveda Služenja. Ustavimo se, preden dokončno ne zavežemo mejnika svetovljanstva okoli vratu Teozofije. Ne pozabimo, da Teozofija ne raste med nami s silo in nadzorom, ampak s sončnim žarkom bratstva in roso samo-pozabljenja. Če ne verjamemo v Bratstvo in Resnico, se posipajmo s pepelom po glavi in zjokajmo v raševino ter ne uživajmo v škrlatu avtoritete in slavnostnih oblačilih ponosa in svetovljanstva. Bolje bi bilo, ko imena teozofija ne bi nikoli slišali, kot da bi bilo uporabljeno kot moto za papeško institucijo ...”

Vsak človek si, potem ko prebere te besede in ne ve, da so te retorične cvetke usmerjene proti nesrečnemu Predsedniku-ustanovitelju, v svojih “očeh uma”, predstavlja nekega Alessandra Borgio, Kaligulo, ali vsaj generala Bo-

otha v svoji zadnji metamorfozi! Kdaj, kako in s čim si je naš dobronamerni, nesebični, vedno prijazni predsednik zaslužil takšno cicerjansko tirado? Takšno stanje stvari, ki ga obsoja tožitelj, obstaja sedaj že dvanajst let. Tožitelj ga pozna in si celo prizadeva doseči bolj aktivno vlogo v organizaciji, na Konvencijah, Svetih, v Pravilih, itd., itd., v Bombayju in Adyarju. Ta silovit izpad je brez dvoma posledica “samo-kulture”? Kritik je očitno prerasel gibanje in se odvrnil od izvirnega programa; od tu njegova ostrina. Toda kje je pravo teozofsko usmiljenje, strpnost, “sončni žarek bratstva”, o katerem toliko govori in pri katerem vztraja? Resnično - veliko lažje je pridigati o “rosi samo-pozabljenja” takrat, ko človek nima ničesar, o čemer bi razmišljal, kot le o tem, da razvija takšne zaključene stavke. Ali naj bi bil teozof v Adyarju, s svojimi dnevnimi potrebami, hrano in bivanjem, bogat teozof; ali se tudi nanj izliva isti “sončni žarek bratstva” kot na kritika, ki je v sebi odkril brezkončno bratsko skrb, bratsko in samo-žrtvujočo predanost v dveh članih plemenitega uma - potem se našemu Predsedniku-ustanovitelju ne bi bilo potrebno poniževati pred našimi teozofi. Kajti, če mora prositi za dva šilinga letno - bi bilo prav, ko bi tisti Evropejci in hindujci, ki delajo v Adyarju noč in dan, prostovoljno in z le malo hvale in časti, imeli vsaj en obrok dnevno. Sveže “rose samo-pozabljenja” ne smemo uporabiti za to, da bi ohladili srce in vzgojili smrtonosno plesen pozabljivosti, kot smo ji priča. Zdi se, da je ostri kritik spregledal dejstvo, da je med zadnjo krizo celotno osebje naših predanih uradnikov v Adyarju, od najmlajšega brata v uradu do Predsednika, cele mesece živelo od petih drahem na dan in si zmanjšalo obroke na minimum. In to je ta trohica, ki izhaja iz “prispevka dveh šilingov”, plačanega zavestno, ki pa se sedaj imenuje izsiljevanje, želja po življenju v “škrlatu avtoritete in slavnostnih oblačilih ponosa in svetovljanstva”!

Naš “Brat” ima prav. “Posipajmo se s pepelom po glavi in zjokajmo v raševino”, če bo moralo biti T. D. še naprej deležno takšnih ne-bratskih kritik. Resnično “bi bilo bolje, ko imena Teozofija ne bi nikoli slišali, kot da postane moto” - ne za papeško avtoriteto, ki je v Adyarju ni drugje kot le v

kritikovi domišljiji - ampak kot moto "samo-razvojnemu fanatizmu". Vse velike usluge, vso plemenito delo tožitelja zbledi in izgine ob taki hladni srčnosti. Gotovo si ne more želeli, da bi društvo prenehalo obstajati? Če pa si, je to brez koristi, kajti T. D. ni mogoče uničiti. To ni ne v moči Ustanoviteljev ne njihovih kritikov; in ne sovražnik ne prijatelj ne moreta uničiti to, čemur je usojeno obstajati, navkljub vsem napakam voditeljev. To, kar so porodili in ustanovili, s svojim pooblastilom, če že ne navodilom, "Visoki Mojstri" - MORA IN BO ŽIVELO. Vsak od nas in vsi mi skupaj bomo prejeli v njem njegovo ali njeno Karmo, nosilec Teozofije pa bo ostal ne-uničljiv in ne-uničen, najsi od roke človeka ali vraga.

Ne, "resnica ni odvisna od dvigovanja rok"; v primeru tako zelo zlorabljenega Predsednika-ustanovitelja mora biti odvisna od navajanja dejstev. Trnova in polna pasti je bila njegova strma pot v prvih letih. Prehoditi jo je moral sam in brez pomoči. Strašno je bilo nasprotovanje zunaj društva, ki ga je izgrajeval - bolna in pogum jemajoča zahrbtnost, s katero se je pogosto soočal znotraj Glavnega Stana. Sovražniki so škripali z zobmi, tisti, ki jih je imel za zveste prijatelje in sodelavce, pa so izdali njega in Stvar ob najmanjši provokaciji. Medtem, ko bi se jih večina na njegovem mestu zgrudila in predala vse obveznosti obupu, je on, nepremičen in nepremagljiv, nadaljeval z vzpenjanjem in garanjem, neustavljiv in neustrašen, podprt le z eno mislijo in prepričanjem, da opravlja svojo dolžnost. Kakšen drugačen nagib pa je sploh imel ta Ustanovitelj, kot le svojo teozofsko zaobljubo in občutek dolžnosti do Tistih, katerim je obljubil služenje do konca svojega življenja? Zanj je obstajal le en svetilnik - roka, ki mu je prva pokazala, pot navzgor: roka Mojstra, ki ga je ljubil in spoštoval ter služil tako zelo predano, čeprav morda včasih ne-modro. Kljub temu, da je bil izvoljen za dosmrtnega predsednika, je več kot enkrat ponudil svoj odstop v korist kogarkoli, ki bi lahko bil boljši od njega. Vendar pa mu večina članov to ni nikoli dovolila - ne zaradi "dvigovanja rok", ampak zaradi izražanja naklonjenosti srca - saj so le redki deležni večje naklonjenosti, tudi s strani tistih, ki sicer občasno kritizirajo njegovo delovanje. In to je povsem

naravno, saj bi lahko bili mnogi okoli njega bolj pametni pri administrativnih zadevah, bolj naučeni v filozofiji, bolj subtilni v sofizmu, metafiziki ali vsakodnevni politiki; vendar pa bi lahko preiskali ves svet, pa ne bi našli bolj zvestega svojim prijateljem, resnicoljubnega v besedah ali bolj predanega realni, praktični teozofiji. In to so glavne zahteve za voditelja takšnega gibanja - gibanja, katerega cilj je bratstvo ljudi. Društvo ne potrebuje Lojol; izogibati se mora vsemu, kar se približuje sofizmu in ne sme preveč tolerirati subtilnih sofistov. Tam, kjer mora vsak posameznik obdelati svojo lastno Karmo, je presoja sofista, ki si je vzel pravico, da se izrazi glede stanja bratove duše ali glede njegove vesti, nekoristna in tudi zelo škodljiva. Predsednik-ustanovitelj ne zahteva zase nič več pravic kot kdorkoli v društvu: pravico do osebnega mnenja, ki je tako ali tako, če se ne sklada s pogledi Vej ali posameznikov, zapostavljeno in ignorirano - kar ugotavljata tudi tožnika. To je edini zločin tega domnevnega krivca. Predenj ne moremo položiti nič hujšega. In kaj je potem nagrada za tega prijaznega človeka? On, ki ni nikoli zavrnil služenje v okviru tega, kar je imel za svoje družbene dolžnosti - kateremukoli živemu bitju. On, ki je osvobodil ducate ljudi, mladih in starih, razbrzdanega, pogosto nemoralnega življenja, ki je mnoge odrešil strašne revščine, ko jim je ponudil varno zavetje v društvu. On, ki je postavljaj ljudi na prestol svetosti, ko jim je ponudil položaj v društvu, ker bi se sicer znašli v mrežah "svetovljanstva", ali pa še slabše. On, ki je resnični prijatelj vsakega teozofa in resnično "pripravljen služiti in se ne zavedati služenja" - On mora sedaj odgovarjati; za kaj? - zaradi nepomembnih napak, zlorabe "posebnih uredb", bolj otroške kot ne-teozofske ljubezni, ki jo kaže zaradi čiste predanosti svojemu društvu. Ali res tako brez usmiljenja gledamo na človeško naravo, da imamo za ne-teozofski, svetovljanski in grešni naravni impulz matere, ki lepo obleče svojega otroka in se z njim ponaša? Takšni primerjavi se sicer lahko smejimo, vendar če se, so to le tisti, ki za drobne človeške slabosti nimajo večjega usmiljenja kot stari fanatični kristjan ali neurejen indijski jogi. In vendar je primerjava povsem korektna, kajti društvo je otrok, ljubljena stvaritev Ustanovitelja. Ali mu je mogoče oprostiti to pretirano ljubezen do tega, zaradi česar je

trpel in garal več kot vsi drugi teozofi skupaj. Imenujejo ga “svetovljanski”, “željan moči” in zato ne-teozofski. Dobro, potem pa naj neka nepristranska presoja primerja življenje Ustanovitelja z življenji večine njegovih kritikov in odloči katero je najbolj teozofsko, vse od nastanka društva. Če društvo ni doseglo boljših rezultatov, ne more biti predsednik tisti, ki bi moral za to odgovarjati, ampak člani sami, saj je on vedno poskušal promovirati rast društva, večina “članov” pa kljub temu ni naredila nič, ali pa je celo ustvarjala ovire na poti napredovanja in grešila z opustitvijo dela. Boljša je nemodra aktivnost kot prekomerna doza preveč modre ne-aktivnosti, apatije ali brezbriznosti, ki so vedno smrt za kakršnokoli podjetje.

Kljub temu sedaj nekateri člani želijo sesti na Salamonov prestol. Pravijo nam, da je društvo nekoristno, njegov predsednik predvsem zloben, da bi bilo potrebno Glavni Stan odstraniti zato, ker “organizacija, ki se imenuje teozofska, kaže številne poteze, ki so resna ovira za napredek Teozofije”. Kakorkoli že, drevesa moramo soditi po njihovih sadovih. Ugotovili smo, da nobena “posebna uredba”, ki jo izda “Center Moči” v Adyarju, ne more vznemiriti ne Veje ne posameznikov. Da je vsak teozof, ki je nagnjen k “samo-kulturi”, “samo-involuciji” ali kakršnikoli drugi samosti, svoboden, da se tako odloča. In če namesto tega, da izkorišča svoje pravice, uporabi svojo moč mišljenja za kritiziranje delovanja drugih ljudi, potem je on tisti, ki postane ovira in sploh ne “organizacija, ki se imenuje teozofska”. Kajti, če se kjerkoli na tem svetu res prakticira teozofija, potem je to v Adyarju, v Glavnem Stanu. Naj torej “tisti, ki so zainteresirani za napredek resnične teozofije”, na katere se sklicujeta pisca, ozrejo okoli sebe in presodijo. Pogledajo naj na Veje Društva in jih primerjajo s skupino, ki deluje v tistem “Centru Moči”. Občudujte “napredek teozofije” v Parizu, Londonu in celo v Ameriki. Pozor, na veliko “Bratstvo”, resnični Pandemonium (veliko zmedo), katerega se ne bi sramoval sam Duh Prepira in Sovraštva! povsod - prepir, boj za nadvlado; opravljanje, obrekovanje, trgovanje s škandali, v zadnjih dveh letih; pravo bojno polje, na katerem so številni člani osramotili sebe in svoje društvo, ko so poskušali osramotiti druge, tako da so dejansko

postali bolj hijene kot človeška bitja, ko so kopali po grobovih preteklosti, v upanju, da bodo izkopali stara, pozabljena obrekovanja in škandale! Samo v Adyarju, v Glavnem Stanu Teozofskega društva so tisti, ki bi morali biti tudi povsod drugod: pravi teozofi in ne samo filozofi in sofisti. Samo v tem centru je sedaj zbranih nekaj samotnih, praktično delujočih članov, ki delajo in garajo, tiho in neprekinjeno, medtem ko tisti, za katere delujejo, sedijo v *dolce far niente* zahoda in jih kritizirajo. Ali je potem “res teozofsko in bratsko delo” predlagati odpravo in razpustitev edinega “centra”, v katerem se opravlja resnično bratsko in humanitarno delo?

“Najprej Teozofija in nato organizacija.” Zlate besede. Toda ali bi slišali za Teozofijo, če ne bi bilo v njenem duhu organizirano društvo, z željo, da bi z njo prepojilo svet? In ali bi vedanto in druge hindujske filozofije preučevali izven zidov Oxforda in Cambridgea, če ne bi bilo te organizacije, ki jih je dvignila kot pozabljene bisere iz Oceana Pozabljenja in Nevednosti in jih pokazala posvetnemu svetu. Ne, dragi bratje in kritiki; ali bi hindujske predstavnike te sublimne filozofije poznali izven zidov Kalkute, če ne bi Ustanovitelji, poslušni Ukazom, ki so jih prejeli, izsilili priznanje tega učenja in filozofije v dveh najbolj civiliziranih in kulturnih centrih Evrope - v Londonu in Parizu? Dejansko je lažje uničevati kot graditi.

Besede “ne-teozofski” in “ne-bratski” pogosto odmevajo v naših ušesih; vendar resnično teozofskih dejanj in besed ne bomo našli v preveliki količini med tistimi, ki preveč pogosto uporabljajo grajo. Četudi nepomembna in četudi omejena smer dobrih del, bo vedno odtehtala prazno govoričenje in bo bolj teozofija kot teorije brez kakršnekoli praktične izvedbe, bolj prava filozofija. Teozofija je vse-objemajoča znanost; k njej vodijo mnoge poti, in mnoge so tudi nje opredelitve, ki se začenjajo s sublimnostjo v časih Ammoniusa Saccasa in končajo s smešnim opisom v *Webster's Dictionary*. Ni razloga za to, da bi imeli naši kritiki izključno pravico, da bi vedeli kaj je teozofija in jo znali opredeliti. Ker so v zadnjih 2000 letih obstajali teozofi in teozofske šole, od Platona do srednjeveških alkimistov, so verjetno poznali tudi vrednost tega izraza. Zato, ko nam pravijo, da “ne gre za vpra-

šanje, ali Teozofsko društvo deluje dobro, ampak, ali je značaj tega dobrega dela takšen, da bi ga lahko imenovali teozofija”, to obrnemo in vprašamo: “In kdo je tisti, ki naj presodi v tem spornem vprašanju?” Slišali smo za enega od največjih teozofov, ki so kdajkoli živeli, ki je zagotovil svojim poslušalcem, da bo tisti, ki ponudi skodelico hladne vode nebogljenemu v njenem (teozofije) imenu, prejel večjo nagrado kot vsi učeni pisarji in farijezi. “Gorje svetu, zaradi žalitev!”

V Teozofskem društvu prepričanje v obstoj Mojstrov ni nikoli postalo predmet verovanja. Toda za njegove Ustanovitelje so bili Njihovi ukazi ob ustanavljanju vedno sveti. Poslušajmo, kaj je eden od njih napisal v pismu, ki se je ohranilo do današnjih dni: “Teozofija ne sme predstavljati le izbora moralnih resnic, svežnja metafizične etike, ki je povzeta v teoretičnih razpravah. Teozofija mora postati praktična in se mora osvoboditi nekoristnih razprav ... Poiskati mora objektiven izraz v vse-objemajočem zakoniku življenja, resnično prepojenem z njenim duhom - duhom medsebojne strpnosti, usmiljenja in ljubezni. Njeni privrženci morajo postati primer trdno zasidrane in trdno vzpostavljene moralnosti, preden pridobijo pravico, da izpostavijo, celo v prijaznem duhu, odsotnost določene etične Enotnosti in edinstvenosti namena v drugih združenjih in posameznikih. Kot smo že rekli poprej, noben teozof ne bi smel sramotiti brata - najsi znotraj ali zunaj združenja - mu očitati določena dejanja ali pa ga naznanjati (Kot posledica tega pisma je bil v Pravilih sprejet člen XII. Strah zaradi pomanjkanja predpisanega usmiljenja je pogosto pripeljal do zanemarjanja uveljavitve tega člena.), ne da bi pri tem sam izgubil pravico, da ga obravnavajo kot teozofa. Vedno odvrnite svoj pogled od nepopolnosti svojega soseda in raje usmerite svojo pozornost na svoje lastne pomanjkljivosti, tako da jih boste lahko popravili in postali bolj modri.”

“... Ne kažite na razliko med izražanjem in delovanjem drugega človeka, ampak mu - najsi je brat ali sosed - raje pomagajte pri njegovi naporni hoji skozi življenje ... Problem resnične teozofije in njeno veliko poslanstvo je v izgradnji jasnih, nedvoumnih predstav o etičnih idejah in dolžnostih, ki

bodo zadovoljile največ, najboljša in najbolj pravilna altruistična čutenja; in oblikovanje teh predstav v takih oblikah vsakodnevnega življenja, kjer jih je mogoče uporabiti z največ pravičnosti ... Takšna je skupna naloga vseh, ki so voljni delovati po teh načelih. To je zahtevna naloga in zahteva naporno in vztrajno prizadevanje, ki pa vas mora neobčutljivo voditi v napredek in ne sme dopuščati kakršnihkoli sebičnih teženj, ki bi vas iztirile z določene poti ... Ne spuščajte se v ne-bratske primerjave med vašo opravljeno nalogo in delom, ki ga ni opravil vaš sosed ali brat na polju teozofije, kajti nihče ni dolžan odstraniti večjega kosa zemlje kot mu to dopuščata njegova moč in zmožnosti ... Ne bodite preveč ostri glede zaslug ali nezaslug tistega, ki se želi pridružiti vašim vrstam, kajti resnico o sedanjem stanju notranjega človeka lahko pozna in pravično obravnava le Karma. Tudi najbolj preprosta prisotnost dobronamernega in sočutnega posameznika lahko pomaga magnetno ... Vi ste svobodni delavci na področju Resnice in kot taki ne smete pustiti, da bi se na poti k njej pojavile ovire ...” (Pismo se zaključuje z naslednjimi vrsticami, ki nam bodo sedaj povsem jasne, saj ponujajo ključ za razrešitev te situacije.) ... “Stopnja uspeha ali neuspeha je mejnik, ki mu moramo slediti, saj predstavlja mejo, ki ste jo, s svojimi rokami postavili med sebe in tiste, ki ste jih prosili, da bi bili vaši učitelji. Bližje, ko je vaš pristop do zamišljenega cilja, krajša je razdalja med študentom in Mojstrom.”

Tako se v teh vrsticah razkriva popoln odgovor na pismo, ki sta ga oblikovala dva teozofa. Tisti, ki bi sedaj želeli zavreči Roko, ki jih je napisala in bi želeli obrniti hrbet preteklosti in izvornemu programu T. D., to lahko svobodno naredijo. Teozofsko telo ni ne cerkev ne sekta, zato je potrebno poslušati vsako posamezno mnenje. Teozof lahko napreduje in se razvija, njegovi pogledi lahko prerastejo tiste Ustanoviteljev, se razvijejo širše in globlje, ne da bi pri tem zapustil temeljno grudo, na kateri se je rodil in hranil. Trditvam in dejanjem tistega, ki od dne do dne diametralno spreminja svoje mnenje in svoj pogled z belega na črno, težko zaupamo. Vendar

pa to gotovo ni v primeru dveh teozofov, katerima sem sedaj odgovarjala ...

Medtem pa mir in bratsko dobro voljo vsem.

Ostende, 3. oktober 1886 - H. P. Blavatsky

Pogledi polkovnika Olcotta na delovanje Teozofskega društva

The Theosophist, August, 1905, p. 41 - Executive Notice

The Theosophist, August, 1905, p. 641

The Theosophist, August, 1906, pp. 829-30, "Address of the President-Founder," (Nagovor Predsednika-Ustanovitelja)

Skrivnost vztrajne vitalnosti društva počiva v tem, da je njegovo izhodišče zasnovano tako, da izključuje vse dogme, vse družbene spore, vse vzroke za razprtije in nesoglasja kakršna povzročajo vprašanja o spolnosti, barvi kože, religiji in imetju, ter da postavlja altruizem, strpnost, mir in bratstvo za temeljne kamne, na katerih sloni ...

Ugovor, ki se dokaj vztrajno pojavlja ... je ta, da ne naredimo, medtem ko stalno govorimo, da je bratstvo naš glavni ideal, nič, da bi ga praktično ponazarjali ... Ti pogledi temeljijo na popolnoma napačnem dožemanju statutarnege ustroja našega društva. Njegov cilj je sprožanje idej, ki bodo zelo verjetno koristile celotnemu svetu, podajanje jasnih in pravičnih pojmovanj o dolžnosti človeka do človeka, o načinu, kako zagotoviti mir in dobrohotnost med narodi, razkrivanje tega, kako si lahko posameznik zagotovi srečo in jo širi okoli sebe s tem, ko spoštuje določen način ravnanja, in kako je mogoče razpršiti nevednost, za katero je veliki adept, Buda, trdil, da je vir vse človeške bede.

Eden izmed njegovih glavnih ciljev je odkrivanje in širjenje temeljne osnove, na kateri slonijo vsi religiozni sistemi, in zagotavljati, da se bodo ljudje

otresli vsake sence dogme, da bi lahko postali strpni in obzirni do vseh ljudi drugih veroizpovedi.

Nikoli nismo niti sanjali o tem, da bi morali zbirati kapital, da bi kot društvo organizirali kakršnakoli združenja, najsi socialistična, religiozna ali komercialna, in jaz sem bil prvi, ki se je zoperstavil vsakemu poskusu, da bi postalo društvo odgovorno za zasebna nagnjenja in predsodke svojih članov, ter v celoti zavračal vsak postopek, ki je bil na videz sam po sebi še tako nedolžen, in ki bi lahko prerasel v kršenje naše statutarne nevtralnosti. Člani Francoske sekcije se bodo spomnili, da sem moral prav nedavno tega uradno zavriniti sprejetje resolucije, ki je izražala naklonjenost Društva do dela *Peace Society* - Mirovnega društva. Ko bi enkrat začeli s tem nepremišljenim odklanjanjem od nevtralne osnove, na kateri smo rasli in se razcveteli, ter začeli izražati našo skupno naklonjenost do socialističnih, proti-alkoholnih, vegetarijanskih, proti-suženjskih, ezoteričnih, masonskih, političnih in dobrodelnih združenj, bi se kmalu znašli v kaosu; naše resolucije naklonjenosti bi kmalu postale zdravilo na trgu in vso našo sedanje dostojanstvo bi izginilo v tokovih nenadzorovane sentimentalnosti. Težko mi je, ko moram izreči te besede opozorila, vendar pa raje stokrat žrtvujem prijateljsko mnenje mojih kolegov, kot pa da bi ostal tiho, ko poskušajo v svoji neizkušenosti potisniti naš voz na rob previsa, na katerega dnu leži brezno razsula.

Upam, da vsi razumete, da nimam, medtem ko branim pravice društva kot organizacije, niti najmanjše želje ali misli, da bi se v najmanjši meri vmešaval v svobodo posameznika. Ravno nasprotno. Naklonjen sem in opogumljam vsako težnjo mojih kolegov, da bi se povezali z gibanji, ki težijo k javnemu dobru. Grem celo še dlje in dajem vzgled z delom za širitev izobraževanja med budisti na Ceylonu in pariahi v Južni Indiji; sem tudi zapupnik in prijatelj Central Hindu College, ki ga v Benaresu upravlja g. Annie Besant, ne da bi pri tem, ne jaz ne ona, poskušala odgovornost za najnino delo s hindujci in budisti prevaliti na društvo.

Druga pritožba je ta, da smo odgovorni za cel kup okultnih organizacij ... Nobenemu izmed starejših članov mi ni potrebno govoriti, da društvo ne, da ni odgovorno za te drobne centre sebičnosti in vraževerja, ampak so ti nezdržljivi z njegovim idealom ... Psihična sposobnost, kot je postavljanje ostrega meča v kot sobe, se lahko uporabi za dober in zloben namen. Posedovanje jasnovidnosti - najsi retrospektivne ali preroške - jasnoslišnosti, moči govorjenja ali pisanja ne-naučenih jezikov, premikanja težkih predmetov brez dotika, branja misli, potovanja v astralnem telesu, precipitiranja slik ali besedil na papir ali drugo snov, videnja in opisovanja odsotnih oseb, itd., ni noben dokaz za kakršnokoli čistost ali povzdignjenost značaja ali duhovno evolucijo. Poznal sem redko obdarjene osebe v enem ali drugem od teh ozirov, ki so bile v svojih navadah nemoralne in lažne v svojih trditvah. Patanjali nas še posebej opozarja na to, da naj se za vsako ceno izogibamo temu, da bi razvijali te sprevržene psihične moči in s tem zašli na stranske poti, ki vodijo romarja stran od ravne poti, ki teče proti vrhu gore duhovnega razvoja. Te so le zalega, ki plava na površini vode, po kateri moramo poganjati barko našega višjega jaza, da bi prispeli v pristan adeptstva ...

Rad bi vtisnil v vaše ume, da ni bolj nevarne ovire na vzpenjajoči se poti kot je lahkovernost. Prva velika lekcija, ki jo nauči Adept Mojster svojega učenca, je raba svojega uma in zdravega razuma v vseh stvareh; nobenega učenja ne smemo jemati kot navdih, nobenega učitelja kot nezmotljivega. Na začetku mojega učenštva mi je Mojster napisal, "Deluj kot da nas ne bi bilo. Opravljaj svojo dolžnost tako kot jo vidiš in prepusti rezultatom naj sami poskrbijo zase. Od nas ne pričakuj ničesar, pa vendar bodi pripravljen na vse." To je bila zame življenjska lekcija in odtlej sem deloval po svojih najboljših zmožnostih. V zgodnjih časih sem imel težnjo, da sem sprejemal skoraj kot nesporno vsako učenje, ki sem ga prejel preko Madam Blavatsky. Bal sem se, da bi lahko, če ne bi slepo sledil njenim navodilom, nenamerno ne upošteval želje Mojstrov. Vendar pa me je izkušnja tega ozdravila in me vrnila k spoštovanju mojega zdravega razuma, in odtlej nimam česa obža-

lovati. To lekcijo predajam vam, začetnikom, v upanju, da boste na zgodnjih stopnjah vaše življenjske poti pripravljeni poslušati nasvet starejšega brata, katerega izkušnja v psihičnih stvareh se vleče že petinpetdeset let ...”

H. P. BLAVATSKY.

Cilji in deklaracije Teozofskega društva

Povzeto iz dokumentov Teozofskega društva

Cilji Teozofskega društva

Za ustanovni dan Teozofskega društva velja 17. november 1875, ko je na enem izmed ustanovnih sestankov društva Polkovnik Olcott podal otvoritveni nagovor. Cilj novoustanovljenega društva se je glasil:

“zbirati in razširjati znanje o zakonih, ki vladajo vesolju”.

V preambuli statuta so bila predstavljena izhodišča, ki so odtlej vplivala na celotno politiko društva. In sicer:

“Ne glede na zasebna mnenja članov, društvo nima dogem, ki bi jih zagovarjalo, ne prepričanj, ki bi jih širilo. Ni ustanovljeno zato, da bi služilo kot prijateljsko ali sovražno katerikoli sektaški ali filozofski skupini. Njegov edini aksiom je vse-moč resnice, njegovo edino prepričanje izražanje neopredeljene predanosti njenemu razkrivanju in zagovarjanju. Pri obravnavi usposobljenosti za članstvo se ne ozira na raso, spol, barvo, deželo in niti veroizpoved.”

V letih, ki so sledila, so se cilji Teozofskega društva spreminjali. Leta 1881 so se glasili:

- 1. Oblikovati jedro Univerzalnega bratstva človeštva.*
- 2. Proučevati arijsko književnost, religijo in znanost.*
- 3. Poudarjati pomen tega preučevanja in korigirati napačne predstavitve, ki so jih zastrle.*
- 4. Raziskovati skrite skrivnosti Narave in latentnih moči v človeku, ki jih po prepričanju Ustanoviteljev lahko osvetli vzhodnjaška filozofija.*

Leta 1886 so se cilji preoblikovali na naslednji način:

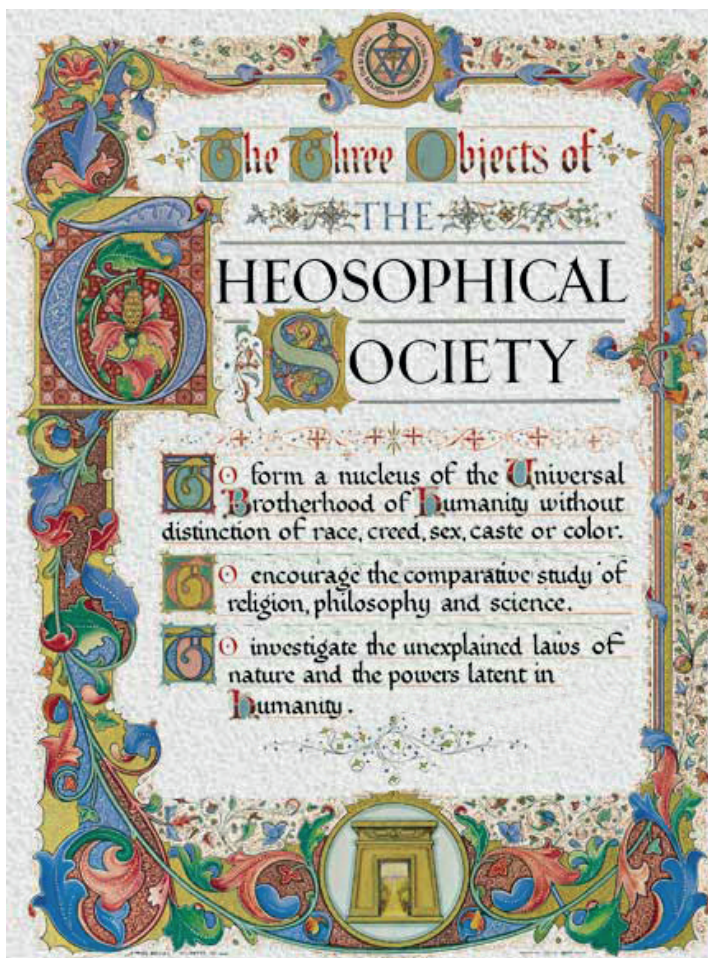
- 1. Oblikovati jedro Univerzalnega bratstva človeštva, brez razlikovanja glede rase, veroizpovedi ali barve kože.*

2. Promovirati preučevanje arijske in drugih vzhodnjaških književnosti, religij in znanosti.

3. Tretji cilj, ki ga zasleduje del članov Društva, je raziskovati nepojasnjene zakone narave in človekove psihične moči.

Leta 1888 je bil k tretjemu cilju Društva dodano besedilo:

Člani, ki so zainteresirani za ta tretji cilj, sedaj tvorijo ločen zasebni oddelek Društva pod vodstvom Dopisne tajnice.

Leta 1890 so se cilji preoblikovali v:

1. *Oblikovati jedro Univerzalnega bratstva človeštva, brez razlikovanja glede rase, veroizpovedi, spola, kaste ali barve kože.*
2. *Promovirati preučevanje arijske in drugih vzhodnjaških književnosti, religij in znanosti ter razkrivati njihov pomen za človeštvo.*
3. *Raziskovati nepojasnjene zakone narave in psihične moči v človeku.*

Leta 1894 se je drugi cilj Društva preoblikoval v:

2. *Promovirati preučevanje arijske in drugih vzhodnjaških književnosti, religij in znanosti ter razkrivati pomen tega preučevanja.*

Leta 1896 pa so cilji Društva dobili obliko, ki obstaja še dandanes:

1. *Oblikovati jedro Univerzalnega bratstva človeštva, brez razlikovanja glede rase, veroizpovedi, spola, kaste ali barve kože.*
2. *Opogumljati študij primerjalne religije, filozofije in znanosti.*
3. *Raziskovati nepojasnjene zakone narave in psihične moči v človeku.*

Deklaracije Teozofskega društva

Teozofsko društvo

Teozofsko društvo sestavljajo študentje, ki pripadajo katerikoli religiji sveta ali nobeni, ki jih združuje strinjanje s cilji društva, s težnjo, da odstranijo verske antagonizme in da povežejo ljudi dobre volje, ne glede na njihova verska prepričanja, in željo, da bi preučevali verske resnice in delili rezultate svojih preučevanj z drugimi. Njihova vez združevanja ni izražanje skupnega prepričanja, temveč skupno iskanje in prizadevanje za Resnico. Menijo, da je potrebno resnico iskati s preučevanjem, razmišljanjem, čistostjo življenja, predanostjo visokim idealom in nanjo gledajo kot na nagrado, za katero si je potrebno prizadevati, ne pa kot na dogmo, ki jo vsiljuje avtoriteta. Menijo, da bi moralo biti prepričanje rezultat individualnega študija ali intuicije, ne pa njun predhodnik, in da mora temeljiti na znanju, ne pa na izpovedih. Razširjajo strpnost do vseh, tudi do nestrpnih, ne kot privilegij, ki ga podeljujejo, ampak kot dolžnost, ki jo opravljajo, in skušajo odstraniti nevednost, ne pa jo kaznovati. Vsako religijo vidijo kot izraz Božanske Modrosti in jo raje preučujejo kot pa presojujejo in raje prakticirajo kot pa pridobivajo privržence. Njihovo geslo je Mir, njihov cilj Resnica.

Teozofija

Teozofija je telo resnic, ki tvorijo osnovo vseh religij in za katere ni mogoče trditi, da so izključna last katerekoli. Ponuja filozofijo, ki naredi življenje razumljivo in ki razkriva pravičnost in ljubezen ki vodita njegovo evolucijo. Smrt postavlja v njen pravi položaj, kot ponavljajoč se dogodek v neskončnem življenju, ki odpira vrata v bolj popoln in sijoč obstoj. Obnavlja svetu Znanost Duha in človeka uči, da se prepozna kot Duh, um in telo pa kot svoja služabnika. Osvetljuje svete spise in nauke religij z razkrivanjem njihovih skritih pomenov in jih tako upraviči pred presojo inteligence, kot so bile vedno upravičene v očeh intuicije. Člani Teozofskega društva preu-

čujejo te resnice, teozofi pa sij prizadevajo živeti. Vsak, ki je pripravljen študirati, biti strpen, ki cilja visoko in dela vztrajno, je dobrodošel kot član in od njega je odvisno, ali bo postal pravi teozof.

Svoboda društva

Resolucija, ki jo je sprejel Generalni svet Teozofskega društva leta 1949.

Medtem ko Teozofsko društvo sodeluje z vsemi organizacijami, katerih cilji in dejavnosti omogočajo takšno sodelovanje, pa ostaja in mora ostati od njih popolnoma neodvisna organizacija, ki ni zavezana nobenim drugim ciljem, kot le lastnim, z namenom razviti svoje delo na najširših in najbolj vključujočih načelih, zato da bi se gibala proti in zasledovala svoj lasten namen, kakor je predstavljen v ciljih in tisti Božanski Modrosti, ki je abstraktno naznačena v nazivu Teozofsko društvo. Ker sta Univerzalno Bratstvo in Modrost neopredeljena in neomejena in ker obstaja popolna svoboda vseh in vsakega člana Društva v mišljenju in dejanjih, si društvo stalno prizadeva, da bi ohranilo svoj določen in edinstven značaj, tako da se ne povezuje ali istoveti z nobeno drugo organizacijo.

Svoboda mišljenja

Resolucija, ki jo je sprejel Generalni svet Teozofskega društva 23. decembra 1924.

Ker se je Teozofsko društvo razširilo po vsem civiliziranem svetu in ker so njegovi člani postali člani vseh religij, ne da bi se pri tem odpovedali posebnim dogmam, učenjem in verovanjem svojih Veroizpovedi, se zdi zaželeno poudariti dejstvo, da ne obstaja noben nauk, nobeno mnenje, ki ga uči ali ima kdorkoli, ki bi na kakršenkoli način zavezovalo kateregakoli člana Društva, nobeno, ki ga katerikoli član ne bi smel svobodno sprejeti ali zavrniti. Strinjanje s tremi Cilji je edini pogoj za članstvo. Noben učitelj ali pisec, od H. P. Blavatsky navzdol, nima kakršnekoli pravice članom vsi-

ljevati svojih nauk ali mnenj. Vsak član ima vso pravico, da se naveže na kateregakoli učitelja ali katerokoli šolo mišljenja, ki jo izbere, vendar pa nima pravice vsiljevati svoje izbire komurkoli drugemu. Prav tako noben kandidat za katerokoli funkcijo ali katerikoli volivec ne more biti neupravičen, da bi kandidiral ali glasoval zaradi kakršnegakoli mnenja, ki ga ima, ali zaradi članstva v katerikoli miselni šoli, ki ji pripada. Mnenja ali prepričanja ne ponujajo privilegijev, kakor tudi ne izzovejo kaznovanja. Člani Generalnega sveta iskreno zahtevajo od vsakega člana Teozofskega društva, da ohranja, brani in deluje v skladu s temi temeljnimi načeli Društva ter da neustrašno uveljavlja svojo pravico do svobode mišljenja in izražanja, v mejah vljudnosti in spoštovanja drugih.

Temeljne resnice Religije

Resolucija, ki jo je sprejel Generalni svet Teozofskega društva v letu 1925.

Teozofija, Božanska modrost, je koren vseh velikih religij, živih in mrtvih; vse so le veje tega vedno živega Drevesa Življenja, katerega koren je v nebesih, listi pa namenjeni zdravljenju narodov sveta. Vsaka posebna religija prinaša in poudarja nek poseben vidik resnice, ki je potreben za evolucijo človeštva v času, ki ga odpira in ki oblikuje civilizacijo tega obdobja, da obogati religiozno, moralno in kulturno dediščino človeške rase. Svetovna religija, katere del so vse posebne religije – najsi te prepoznavajo svoj položaj v Redu Sveta ali ne - izjavlja:

- (1) Obstaja eno transcendentno Samo-Obstoječe Življenje, večno, vse-prežemajoče, vse-obsegajoče, iz katerega vsi svetovi porajajo svoja številna življenja in v katerem vse obstoječe stvari živijo, se gibljejo in bivajo.
- (2) Na našem svetu je to življenje vrojeno in se manifestira kot Logos, Beseda, ki jo v različnih religijah častijo pod različnimi imeni, vendar pa je v vseh priznana kot Edini Stvarnik, Ohranjevalec in Obnavljavec.
- (3) Pod Njim našem svetu vlada in ga vodi Hierarhija Njegovih Starejših Otrokov, ki se različno imenujejo Rišiji, Modreci, Svetniki in med katerimi

so tudi Učitelji Sveta, ki za vsako dobo ponovno razglasijo bistvene resnice religije in morale, v obliki, ki ustreza posamezni dobi; tej Hierarhiji pri njenem delu pomagajo množice Bitij - spet različno poimenovana Deve, Ange-li, Sijoči – in ki opravljajo funkcije, ki so priznane v vseh Religijah.

(4) Človeška bitja tvorijo enega od redov bitij na tej zemlji in vsako človeško bitje se razvija preko zaporednih življenjskih obdobij, zbira izkušnje in jih vgrajuje v značaj, pri čemer vedno požanje, kar poseje, dokler se ne nauči lekcij v treh svetovih - zemlji, vmesnem stanju in v nebesih - v katerih poteka celotno življenjsko obdobje, dokler ne doseže človeško popolnost, ko vstopi v družbo popolnih pravičnih ljudi, ki vladajo in vodijo razvijajoča se življenja na vseh stopnjah njihove rasti.

To so Temeljne Resnice Religije Sveta, katere specializirane veje so vse religije; Teozofsko društvo pa je bilo ustanovljeno in obstaja zato, da to razglša in uči.

Resolucija predsednika Jinarajadase

Na zasedanju Sveta Evropske federacije v Londonu, 14. maja 1940, je predsednik Jinarajadasa predlagal naslednjo resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta. Potrdil jo je Evropski svet na svojem zasedanju v Švici julija 1947, v naslednjem letu pa jo je na svojih konvencijah sprejelo več Sekcij.

Svet Federacije nacionalnih teozofskih društev v Evropi predlaga, da bi vsem vidikom obnove Evrope in sveta - bodisi politične, gospodarske, industrijske ali socialne – morala vladati naslednja načela:

- (1) Resničen napredek človeštva zahteva svoboden razvoj vsakega posameznika.
- (2) Tega razvoja ne sme ovirati nobena razlika v rasi, barvi, prepričanju, spolu ali sloju.

(3) Odnos posameznikov do Države, katere enote so, morajo biti take narave, da ne bo trpelo njihovo svobodno izražanje njihove individualnosti, dokler le-to ne krši pravice do svobodnega izražanja drugih.

Osnove teozofije

Okrogla miza, Lutzelau-Weggis, 11. julij 1947.

Na okrogli mizi je potekala razprava o tem, kaj predstavlja temeljne nauke teozofije. Predsednik je imenoval majhno skupino, ki je obravnavala te temelje in nato predstavila svoja stališča v naslednjih dvanajstih točkah:

- (1) Teozofija opisuje evolucijo sistema, kateremu pripadamo.
- (2) Energija, življenje in zavest izhajajo iz enega vira, Božanskega Življenja.
- (3) Neorganizirano življenje je duh, organizirano življenje pa snov. Duh je svoboden, materija je pogojena.
- (4) Človeški um izraža interakcijo med duhom in materijo.
- (5) Vsa evolucija, vključno z evolucijo človeka, se odvija pod vodstvom nadčloveških hierarhij, katerih funkcija v vesolju je v religiji pogosto posebljena kot Božanska Trojica.
- (6) Eno božansko življenje vdihuje dušo vsem ljudem: človeštvo je duhovno bratstvo.
- (7) Človeška zavest se razvija preko zaporednih civilizacij, od katerih vsaka predstavlja eno raven človekove duhovne narave.
- (8) Vsak posamezni človek se razvija preko teh civilizacij v nizu zaporednih življenj.
- (9) V vsakem življenju posameznik podeduje iz preteklih življenj rezultate, dobre in slabe, svojih preteklih misli, čustev in dejanj, ter mora ta determinizem premagati s svobodnim izvajanjem treh funkcij duha: Volje, Razumevanja in Ljubezni.

(10) Človek se lahko, na podlagi lastnih prizadevanj in pod vodstvom nadčloveških bratov, dvigne na transcendentne ravni zavesti, s čimer v sebi doseže namen celotnega evlucijskega načrta.

(11) Popolnost človeka pomeni njegov razvoj do neskončne sposobnosti znanja, ljubezni in služenja.

(12) Teozofsko društvo nima dogem. Gornja stališča niso nič več kot le predstavitev nekaterih pomembnih točk v njegovih naukih, pri čemer je oštevilčenje indikativno in ne omejevalno.

Emblem Teozofskega društva

Arthur M. Coon

Simbologija je eden od starodavnih ključev, ki odpirajo skrivnosti človeka in Narave. H. P. Blavatsky se v *Tajnem nauku* vedno znova in nova sklicuje na skrite pomene, ki se s simbolom razodevajo tistemu, ki poseduje ključ razumevanja. Od pradavnih časov je človek tako zaznamoval svoje delo, da bi ga bilo mogoče prepoznati preko njegovih ročnih izdelkov. To znamenje je razkrivalo človeka, ki ga je ustvaril, njegovo naravo, njegovo edinstvenost in njegovo prizadevanje po doseganju oddaljenih ciljev. Tudi narodi so prevzeli "znamenja", ki simbolizirajo njihov namen in usodo. In naj so še tako neopaženi ali napačno razumljeni, pa simboli vseeno ostajajo za tiste, ki vidijo, opomniki zastrte resnice.

Članom Teozofskega društva, kot tudi brezštevilnim nečlanom, povejmo, da je Teozofski Pečat s svojim motom: "Ni Religije nad Resnico", dokaz o obstoju društva. Da je razločno znamenje, ki predstavlja značaj Teozofskega društva. Poleg tega pa simbolizira resnice Prastare Modrosti, ki naj bi jih teozofsko gibanje razglašalo v sodobnem svetu, ter poslanstvo in visoko usodo društva pri čistem prenosu teh resnic.

Za tiste študente, ki se želijo bolj podrobno seznaniti s simbolizmom pečata, bo ta knjiga dragocen vodnik. Je delo, v katerem so prvič na enem mestu zbrane razpršene niti pomena, ki leži v ozadju posameznih prvin pečata.

James S. Perkins, bivši predsednik Teozofskega društva v Ameriki.

Vprašanje, ki se najprej pojavi v umu, je naslednje: kaj je simbol? Preprosta razlaga bi se lahko glasila takole: znak, znamenje, podoba, slika ali zgodba, ki prinaša ali predlaga umu nekatera dejstva ali ideje, ki so drugačne od njenega videza. *Webster Dictionary* predstavlja to misel bolj jedrnato: “tisto, kar preko odnosa, asociacije, dogovora, itd, namiguje na nekaj drugega”. Ta definicija omogoča precejšnjo svobodo. Tako lahko simbole razdelimo v dva razreda: na tiste, ki si jih je izmislil človek, in na tiste, ki naj bi vsebovali določene notranje pomene. Našo pozornost bomo usmerili predvsem na slednje, kajti Teozofski pečat je sestavljen prav iz teh. Obstajajo namreč simboli, ki so sestavljeni iz določenih temeljnih geometrijskih likov, kot so točka, črta, trikotnik, četverkotnik ali križ, krog - in seveda iz njihovih tridimenzionalnih dvojnikov, kocke, krogle, tetraedra, itd., Oblik in podob, ki so vstopile v obstoj s pojavljanjem Univerzuma, zaradi česar jih lahko imenujemo univerzalne. Rečeno je, da “Bog geometrizira”. To bi moralo pomeniti, da so bile pri izgradnji tega Univerzuma, vse oblike življenja, od kristalov kamenin do ustrojev rastlin in prototipov živali, zgrajene na podlagi (ali razvite iz) določenih geometrijskih vzorcev. Ti osnovni geometrijski liki so bili označeni kot “igračke bogov”. Z vso pravico jih lahko imenujemo “božanska abeceda”, kajti njih neskončne variacije in povezave ustvarjajo vzorec Kreacije, omogočajo tolmačenje Kreacije. Toda kdo lahko reče, kaj te podobe dejansko pomenijo? Zdi se, da so enako večne kot Duh sam. V čigavem imenu si drznemo tolmačiti njih končni pomen? Pri poskusu, da bi jim pripisali določene pomene, lahko začutimo, da stopamo po sveti zemlji, nekako instinktivno čutimo, da predstavlja vsak od teh likov, če ga obravnavamo ločeno, svojo lastno, posebno idejo, in da je instrument za določen tip upanja. Ti liki so objektivizacija ali kristalizacija končnih idej v materiji. Če je temu tako, potem morajo njih številne povezave prekrivati modrost, ki jo lahko z vso pravico imenujemo božanska. Teozofski pečat je božanski jezik. “Jaz sem Alfa in Omega, začetek in konec, prvi in zadnji.”

To lahko povzamemo s predstavitvijo določene oblike matematične formule.

Črki "A" in "O" postaneta, če ju združimo, "AO" (ali IO), Sveto Ime. Števili "1" in "0", postaneta, ko ju združimo, število "10", Sveto Število. Ko združimo Točko in Krog, postaneta O, Sveti Simbol.

Simbolizem Črte lahko povzamemo tako:

Bog se nahaja, tako znotraj kot onstran Svojega Univerzuma; kajti izven Njega ni ničesar.

Točka v gibanju, ki postane Črta, je simbol Duha, ki postaja materija. Materija in gibanje sta v bistvu eno.

Čas in prostor sta le tista delca Večnosti in Neskončnosti, ki ju lahko pre-meri Črta.

Če hočemo artikulirati vokale, jih moramo omejiti s soglasniki.

Bog je ustvaril univerzum z omejevanjem Svoje bistvene narave.

Delec neskončnega se spušča iz "Nebes" zato, da bi se nesmrtna duša lahko rodila na "zemlji".

Trditev, da je celotna manifestacija dvojna, je le polovica zgodbe. Dvojnost je splošno znana resnica le kot proces, ki vodi do tretjega stanja. Prvo stanje je združenost ali bivanje; drugo je dvojnost, ki je nastajanje; tretje stanje trojnosti je izpolnitev ali dovršitev. Resnično lahko rečemo, da vse v manifestiranem univerzumu, od našega najvišjega pojmovanja Božanstva do zrna peska, sledi vzorcu trojnosti. Geometrijski lik, ki predstavlja to resnico je trikotnik: tako lahko sklepamo, da je trikotnik znak, ki je tretja črka naše simbolne abecede. Če se podamo skozi celotno lestvico dvojnosti, ugotovimo, da je vsaka od teh popolna le, če jo vidimo kot trojnost: materija-gibanje bi bila neprepoznavna brez tretje, predstave o prostoru. Če razširimo to predstavo na kraljestvo religije, potem vidimo, da naše najvišje pojmovanje Boga sledi temu vzorcu trojnosti. Pojmovanje Trojnosti Božanstva je tako staro kot človekovo mišljenje.

Ko preidemo na obravnavo kvadrata in števila 4, sestopimo v nek drug svet. Simbolizem točke, črte in trikotnika je bil povezan s svetom duha, tega, kar je Platon imenoval *Noumena* (Nepojavno). Ko pa začnemo obravnavati kvadrat, se spustimo v svet stvari in dogodkov okoli nas. Simbol kvadrata namiguje bolj na kraljestvo manifestacij kot na tisto vzrokov in sil izza manifestacije. V kvadratu odkrijemo neko vrsto mentalnega ali duhovnega prototipa, proti kateremu se razvija sedanje in nepopolno stanje stvari. V prostozidarstvu se kvadrat nanaša na tisto stanje popolnosti, ki je ideal človekovega značaja in družbe kot celote. Piramida v Gizah, Pitagorin Tetraktys in prostozidarski predpasnik so prilagoditve istega simbola števila Tri in Štiri ali Trikotnika in Kvadrata.

Vse, kar govorimo o kvadratu, bi lahko enako verno pripisali tudi križu, čeprav z določenimi pomembnimi razlikami. Križ deli krog na štiri enake dele, dan v štiri obdobja, leto v štiri letne čase. Strne zvezdni prostor v štiri kardinalne točke: Sever, Vzhod, Jug, Zahod. Vendar pa je osnovna razlika Filozofije Kvadrata in Križa razlikovanje med statičnim in dinamičnim, med končnostjo in neskončnostjo. Križ predstavlja univerzum, ki je dinamičen, ki se nenehno širi pod vplivom notranje življenjske sile. Ne simbolizira le popolni ideal ali cilj, proti kateremu se razvijata človek in univerzum, ampak ideal in cilj, ki se tudi sam večno razvija in večno giblje v brezkončnih spiralah skozi neskončnost. Zaradi tega je Križ dvojni simbol žrtvovanja in smrti, kajti uteleša idejo o življenju ali duhu, ki je ujet ali zakopan v grobu iz materije. Je simbol Božanske Inkarnacije, Boga, ki se spušča na zemljo in postaja človek. Obenem pa je tudi simbol Upanja in Življenja, kajti je simbol ponovnega vstajenja življenja iz njegovih materialnih okov.

Tau

Tau je osrednji lik teozofskega pečata in srce njegovega sporočila. Ta simbol vsebuje namen življenja in zagotovi končne zmage življenja nad smrtjo. Križ smo obravnavali kot simbol materialnega univerzuma, z njegovo širitvijo v času in prostoru, kot tudi človeka kot fizične osebnosti. Sedaj bomo preučevali isti vidik Križa, ki simbolizira odnos zunanjega univerzuma do samih virov njegovega bivanja. Tau je različica križa, zato preglejmo posamezne like, ki sestavljajo ta simbol. Najprej si oglejmo Točko, znamenje Boga kot Absolutnega, Potencialnega Bitja. Razširjena točka postane krog, znamenje neskončnosti in večnosti. To je vse-vključujoči in vse-prežemajoči duh. Vodoravna črta je točka v gibanju, ki oblikuje materialni vidik bivanja. Navpična črta predstavlja duh ali življenje, ki se spušča v manifestacijo. Na kratko, prekržani črti predstavljata manifestirani univerzum kot ločen od čistega duha. Če v določenem redu sestavimo ta znamenja, dobimo najbolj veličastnega od vseh simbolov, starodavni in sveti Tau. V starodavnih časih je bilo znamenje Tau podeljeno tistim, ki so jih sodniki, v znamenje nedolžnosti, oprostili obtožbe. V prostozidarstvu je znamenje mojstrstva in dovršenega dela. Če tolmačimo bistven pomen Tau s Krogom (O) ali neskončnostjo nad (T) življenjem v manifestaciji, govorimo o znamenju ponovnega rojstva in očiščujoče zmage duha nad nižjo naravo in doseganju Mojstrstva ali Božanskosti. Njuna združenost geometrično oblikuje Sveti simbol zmage in zmagoslavja, zmage duha nad materijo, zmagoslavja Življenja nad Smrtjo. Je "Signum Tau" na čelu učenca, znamenje, da je stopil na "Pot". V starem Egiptu so Tau določno uporabljali kot simbol te poti in posebej povezanega s četrto veliko Iniciacijo.

Svastika

V teozofskem pečatu zavzema Svastika položaj v majhnem krogu na vrhu, kjer kača požira svoj rep. Na prvi pogled daje videz negibnega mirovanja, vendar pa že nekaj trenutkih kontemplacije o tej obliki in o vsebovanem gibanju, odkrijemo, da je center in vir neprestane in neutrudne dejavnosti. Med vsemi simboli, ki jih zajema pečat, je Svastika edini, katerega značilnost je gibanje. Drugi izražajo stanja bivanja; odnos med duhom in materijo; naravo človeka in njegov odnos do Boga; dušo in njeno pot do popolnosti; Boga kot večnega, neskončnega duha; Boga v manifestaciji kot “besede, ki je meso postala”. Svastika je sin Boga, Božanski Kreativni Ogenj v kaldejski “Knjigi Števil”, ki sproža iskre iz kremenca (prostora), pri čemer iskre postajajo Svetovi. To Božansko Kladivo je postalo v prostozidarstvu bat ali leseno kladivo, kjer je njegova moč še vedno zadostuje za razpršitev teme.

Križ izraža značilnosti Žrtvovanja, Ravnovesja in Stabilnosti. Svastika izraža Pogum, Tveganje, Smelost, Zakonitost, Osvoboditev in Blagostanje. In ko si te vrteče se vrtince sile, ki ustvarjajo mikroskopski atom, predstavljamo kot sedem centrov sile (imenovanih Čakre) fizičnega telesa, ki nadzorujejo njegove čudovite procese rasti in razvoja, ali kot makrokozmične revolucije planetov okoli osrednjega Sonca, potem predstavlja Svastika ali Vrteči se Križ univerzalni simbol.

Svastika je simbol Kreativnega Ognja Tretjega Logosa, Svetega Duha ali Brahme. Je emblem delovanja Fohata, simbol žive, gibajoče, razvijajoče se enote življenja, pa najsi je ta enota atom ali sončni sistem. Je kreativni Ogenj znotraj vseh živih stvari, ki prodre skozi vsako oviro in omejitev, da

bi na novo gradil in se bolj približal svojemu usojenemu cilju. V človekovem umu je ogenj, ki ga naredi za ustvarjalca v umetnosti, literaturi, glasbi, mehaniki, zdravljenju, dejansko v vsaki obliki človekovega delovanja. Je ogenj znotraj njegovega lastnega bitja, ki ga žene in trpinči, da bi postal bog.

Kača

Kača, ki požira svoj rep, obkroža in zapira vse druge simbole v teozofskem pečatu. Morda je najbolj skrivnosten in varljiv od vseh likov, ki ga sestavljajo. Vsi ostali so zgleđa obskrbljeni z, ali vsaj izražajo določena božanska svojstva ali univerzalne lastnosti. Točka, ki nima razsežnosti, predstavlja Boga ali Duh, Očeta ali Prvi Logos. Črta - tako vodoravna kot navpična - nakazuje dvojni aspekt Boga v manifestaciji: Duh-Materijo, Življenje-Obliko, Očeta-Mati. To se s Križem izraža kot božansko žrtvovanje, inkarniranim Bogom, "Besedo, ki je meso postala", Sinom ali Drugim Logosom. Tau je simbol človekove poti povratka k Bogu. Svastika je vrteči se ogenj Duha v njegovem kreativnem aspektu kot Svetem Duhu ali Tretjem Logosu. V Prepletenih Trikotnikih se izraža Bog kot Trojno Bitje in Človek po Njegovi podobi in podobnosti.

Simbol kače se spušča iz tega visokega kraljestva božanske kontemplacije. Namesto da bi kazal na te božanske lastnosti, najsi človeške ali univerzalne, opozarja um prav na nasprotno. Iz klasičnih nebes zakona, reda in skladnosti, smo sestopili v svet zmede, boja in kaosa. V vzvišeno ozračje bogov se je priplazila nova prvina, prvina iskanja in dvoma - iskanja virov resnice in dvom v vsako avtoriteto. Z vstopom kače sta red in lepota odsto-

pila mesto človeškim strastem: željam, stremljenjem, sebičnim ljubeznim in sovraštvom. V človeški besednjak so vstopile besede kot so greh, zlo, kazen, pekel, odrešitev in osvoboditev, da bi vezale srca in ume ljudi na strah in nevednost. Obstajata dva aspekta simbola kače, pri čemer Satan in zlo odstopata mesto njegovemu bolj pozitivnemu aspektu, Božanskemu Zdravilcu.

Kača je simbol Kozmične Kreativne sile. Izraža se na vseh nivojih manifestacije. Na fizični ravni kot porajajoča ali spolna moč. In popačenje te sile je tisto, ki vodi do izroditve in smrti. Na Duhovni ravni pa kot Krist - sila, tista oživljajoča in oplajajoča moč, z delovanjem katere se manifestirajo vse stvari; tista prodirajoča Ljubezen-Modrost, ki je veliki združevalec in zdravilec vseh živih stvari. Ta sila je kreativna moč v Naravi in najbolj silovit dejavnik v človekovi evoluciji. Kundalini ali Kačji Ogenj je poduhovljajoča sila, ki se pri človeku dviga iz trtice do vrha glave. Kača je tudi simbol modrosti. V stari Indiji je bila Naga kača modrosti.

Če bi poskušali opisati pomen kače, ki golta svoj lastni rep, bi morali uporabiti besedi Večnost in Neskončnost. A najprej obravnavajmo simbolizem kače, ki požira svoj rep. Ta prinaša idejo končnega bivanja, ki ga "požira" Neskončno, časa, ki ga "požira" Večno. Gotovo bodo ob izpolnitvi časa, ko bo Neskončno pogoltnilo končno, delne in relativne resnice pogoltnila končna Resnica. Čas in prostor bosta izginila v Večnosti in Neskončnosti. Manifestacija se bo povrnila v Absolutno Bivanje. Tako Kača golta svoj rep. Cikli znotraj ciklov, inkarnacije, ki jih pogoltne Duhovno Bitje, so primeri, ki jih simbolizira kača, ki požira svoj rep.

Prepletena trikotnika

Prepletena Trikotnika predstavljata sintezo in vsoto pečata kot celote. Če bi bil pečat tempelj, potem bi bili drugi simboli preddverje. Prepletena Trikotnika sta najbolj notranje svetišče, svetost svetosti, v katerem je skrita sama narava Bivanja in človekovega odnosa do Boga. Pojmovanje Boga kot Trojice je univerzalno. Tako imamo v krščanstvu: Oče, Sin in Sveti Duh; v hinduizmu: Brahma, Vishnu in Siva; v egipčanski religiji: Osiris, Isis in Horus; v grški: Prvi, Drugi in Tretji Logos; prostozidarsko bratstvo pa jo pozna kot: Dobro, Lepo in Resnično. In univerzalno je priznan kot Vse-mogočen, Vse-veden in Vse-prisoten. Sat - Chit - Ananda, Duh - Življenje - Materija; tri primarne barve: rdeča - rumena - plava; Čas - Prostor - Mera; preteklost - sedanjost - prihodnost; plini - tekočine - trdne snovi; minerali - rastline - živali. Ko gledamo preko celotnega polja manifestacije, odkrijemo trikotnik kot geometrični vzorec s številom tri kot numerično mero njegovih mnogoterih pojavov.

Človek je mikrokozmos, majhen univerzum. V njem pomanjšano obstaja celoten makrokozmos. Ta podobnost z Bogom je triada treh principov, ki se izražajo kot Volja, Ljubezen-Modrost in Kreativna Inteligenca; Atma - Buddhi - Manas.

Vsebina prepletenih trikotnikov je zapletenost človekovega odnosa do univerzuma okoli njega in intimnost njegovega odnosa do Boga. In kaj bi lahko bolj resnično izrazilo ta odnos, z vsemi njegovimi neskončnimi ustreznostmi delov, ki dosežejo vrh v istovetenju in možni združitvi, kot prav simbol prepletenih trikotnikov?

Celo naše najbolj abstraktne misli sledijo smerem tega vzorca trojnosti, kajti obstajati mora mislec, misel in stvar, o kateri se razmišlja. To je večni trikotnik. Delo Trojice, v njeni funkciji kreacije univerzuma, je opisano kot tri določna dejanja ali "izlivi", ki jih teozofska literatura obravnava kot "tri vale življenja".

Kateri simbol bi lahko bolj ustrezno izrazil "Božansko Podobo" kot Prepletena Trikotnika? Navzgor usmerjen trikotnik predstavlja božansko Trojico, navzdol usmerjen trikotnik pa je znamenje človeške triade, Duh - Duša - Telo.

Šesterokraka zvezda je znamenje človekovega sedanjega odnosa do Boga in zagotovilo po končni Združitvi z Njim. Duh, ki je Bog, prihaja navzdol, da bi se dotaknil duha, ki je človek; in jaz, ki je človek, sega navzgor, da bi se dotaknil Samosti, ki je Bog. Spoznanje polnega pomena te resnice je najvišja oblika joge in izpolnitev celotne mistične izkušnje.

Pa vendar je, v najbolj realnem smislu, ta simbol dveh prepletenih trikotnikov sam po sebi nepopoln. Medtem ko je znamenje Združenosti - človekovega nižjega jaza z višjim in njegove višje Samosti z Bogom - pa je vsaka od teh trojnosti sama po sebi nezadostna in nepopolna. Kajti v središču vsake triade obstoja nevidna in nemanifestirana Realnost. Znotraj božanske trojice se nahaja Bog, ki je Absolutno Bivanje. Znotraj človeške triade se nahaja božanska Monada. Znotraj vsakega od dveh trikotnikov se nahaja nevidna Točka - njeno srce ali duša. Simbol dveh trikotnikov je celovit le s to nevidno Točko kot njegovim središčem. Tako je, tako v človeku kot v univerzumu, ta združenost popolna le ko 6 postane 7 - sveto število, mistično število, število popolnosti. Število 7, ki je točka, je zunanji "Tihi Opazovalec". To je Bog v Svojem univerzumu. Bog v človeku. Znamenje dosežka in zmagoslavja. Zajema tako upanje kot izpolnitev združitve življenja in človekove končne združitve z Bogom.

Sveta beseda

Na koncu smo prišli do Svete Besede, ovite v veliko skrivnost. Zapisana je v sanskrtu in predstavlja Besedo OM (AUM). Dejansko AUM (OM) v pravem smislu tega izraza sploh ni beseda, saj ne služi nobenemu slovničnemu namenu. Beseda se razlikuje od vseh ostalih besed v tem, da so njih pomeni dogovorjeni, medtem ko je pomen besede OM inherenten. Besedo Om moramo obravnavati z dveh zornih kotov: prvič, kot pisano besedo, in drugič, kot govorjeno besedo. Preko svoje oblike razkriva - kot tudi prikriva - modrost Boga. Preko svojega zvoka sprošča moč Boga. Patanjali pravi: “Beseda Išvare je Aum”. Je “beseda, ki je meso postala”. “Beseda” v človeku je Beseda Mojstra, notranjega Boga, ki prebiva v srcu vseh bitij. Ta “Beseda” je “notranji Glas” vesti, ki človeka, če jo sliši in uboga, vodi skozi navskrižja s strastjo in željo. Je “še vedno droban Glas”, ki ga je mogoče slišati celo sredi življenjskega trušča. Vsaka Korenska Rasa na našem planetu je imela svojo lastno Besedo, v kateri je bila utelešena njena ključna nota in usoda. Rečeno nam je bilo, da je bila za Četrto Korensko Raso ta Beseda in Način spoznavanja Tau. Za našo lastno, Peto Korensko Raso, je Sveta Beseda AUM. AUM je mantra ali beseda moči. In le človek ima moč, da uporabi glas za prevod besede v Modrost in Moč.

Brošura KAJ JE TEOZOFIJA vsebuje izbor člankov, ki so jih zapisali nekateri vidni in manj vidni predstavniki tega, kar je v akademskem svetu, oziroma pri preučevalcih ZAHODNEGA EZOTERICIZMA, znano kot sodobno teozofsko gibanje. Njegov začetek povezujejo z ustanovitvijo Teozofskega društva, leta 1875 v New Yorku. Ustanovilo ga je 16 izpostavljenih predstavnikov tedaj svetovno razširjenega

spiritističnega, oziroma spiritualističnega gibanja, med katerimi so izstopali Helena Petrovna Blavatsky, Henry Steel Olcott, William Quan Judge in Emma Hardinge Britten. Zaradi nesoglasij se je starševsko Teozofsko društvo skozi zgodovino razdelilo na več tradicij, med katerimi so najpomembnejše Teozofsko društvo (Adyar), Teozofsko društvo v Ameriki (Point Loma), The Temple of the People (Halcyon) in United Lodge of Theosophists (Los Angeles). Poleg teh tradicij je pomembno vlogo v sodobnem teozofskem gibanju odigral tudi neodvisni teozof Boris de Zirkoff, ki je od leta 1944 do leta 1981 izdajal revijo *Theosophia* in uredil zbrana dela H. P. Blavatsky - *Blavatsky Collected Writings*. Pričujoči izbor člankov zajema članke predstavnikov vseh teh tradicij.